

DE HUIZER COURANT

Wekelijks verschijnend orgaan
ten behoeve van het kerkelijk leven der gemeente Huizen

- Uitgave Historische Kring Huizen - 75 jaar Vrijheid -

Herdenken, vieren en verbinden: 75 jaar Vrijheid geven we samen door!

Even was het spannend of deze krant, na alle annuleringen en uitstellen van evenementen wegens het Coronavirus, wel het daglicht zou zien. In overleg met de gemeente is er besloten om deze krant toch te laten publiceren, mits het voor al degenen die er aan meewerkten geen gezondheidsrisico's zou meebrengen. "Gezondheid is in deze tijd natuurlijk een eerste prioriteit. [...] Ik denk dat publicatie, juist in deze moeilijke periode, door moet gaan. Het is mooi, symbolisch en historisch correct om in de juiste periode bij 75 jaar vrijheid stil te staan en te herdenken," aldus wethouder Marlous Verbeek. Marianne Vos, initiatiefneemster en coördinator van de 75 jaar Vrijheid-commissie beaamde dit met: "Juist in deze tijd waarin alles op z'n kop staat en er net als in de tijd van oorlog veel onzekerheid is over de toekomst, is het herdenken van 75 jaar vrijheid een hoopvol moment." Wij wilden u als lezer deze mooie moedgevende uitspraken niet onthouden.

Op de voorkant van de Huizer Courant Bevrijdingskrant, zoals die op 5 mei 1945 verscheen, prijkte een foto van Koningin Wilhelmina in een oranje kader met de woorden: "WELKOM NEERLANDS VORSTINNE". Het was ook al in die tijd mogelijk om met een in vaktermen zogenoemde 'steunkleur' te drukken. In dit geval werd begrijpelijkerwijs voor de kleur oranje gekozen. Zoals de krant getuigde: *"de Oranje-harten die ten volle konden worden opengesteld, bleek ons dorp weer te zijn één hechte gemeenschap van Vaderlandstrouw en Oranje liefde."*

Ons leek het daarom mooi om ook een foto van ons huidig koningshuis te plaatsen, of beter gezegd, het koningsgezin. De Huizer Courant, die toen al dertig jaar bestond, zweeg gedurende 3,5 jaar omdat het

"den Vaderlandt ghetrouwe en van vreemde smetten vrij" wilde blijven. Kranten die niet publiceerden wat de bezetter voorschreef werden verboden.

Rondom de foto van koningin Wilhelmina, bij het Hervormd Huizen passend, stichtelijke woorden van twee dominees die alleen met hun initialen zijn aangeduid. Ds. J.S. en ds. J. G. v. M. De eerste initialen verwij-

zen waarschijnlijk naar dominee Jan Snoeij, die in de Tweede Wereldoorlog aan de wieg stond van het Huizer verzet.

In Huizen was nog een drukker, Cees Visser. Hij drukte in de Tweede Wereldoorlog met gevaar voor eigen leven verzetskranten en clandestiene belletristiek uitgaven. Wie weleens een drukpers heeft horen drukken, weet dat dit een enorme herrie geeft. Men mag daar-

om wel van een wonder spreken dat dit nooit door de bezetter is ontdekt. Al was hij banger voor de Nederlanders die voor het Rijksinkoopbureau werkten, dan voor de Duitsers. In De Ratel van februari staat een artikel hierover en in De Ratel van mei komt het vervolg op dit verhaal dat is verteld door zijn zoon Gerrit Visser.

De eerder genoemde ds. Snoeij hield zich onder andere bezig met het verspreiden van deze verzetskranten. Hij had jonge mensen van de gereformeerde kerk gecharterd om de blaadjes te verspreiden. Later kwamen deze jonge mensen in het gewapend verzet bij de sabotagegroep Anspach.

Eén van de verzetskranten die Cees Visser drukte was Vrij Nederland. De eerste Vrij Nederland verscheen naar zeggen op 31 augustus 1940, op de verjaardag van koningin Wilhelmina, maar andere bronnen melden dat dit niet was gelukt en de publicatie naar de eerste helft van september 1940 was verschoven. Er was tegen alle verdrukking in behoefte aan autochtoon nieuws, want al wat er rondcirkelde was Duitse propaganda en nepnieuws.

In het Vrij Nederland Bulletin werd verslag gedaan van de ontwikkelingen. Vanaf april 1945 worden de berichten steeds hoopvoller en komt de bevrijding in zicht. Het Britse, Canadese en Amerikaanse leger rukt met rasse schreden op. Op 14 april 1945 wordt zelfs gesproken van een 'Bliksem-opmars' van 100 kilometer. In één dag hebben tanks van het Amerikaanse 9e leger talrijke nieuwe punten bereikt. In kapitaal is te lezen: **BRITSE TROEPEN BIJ WESTERVOORT OVER DE IJSSEL – ARNHEM VOOR EEN GROOT GEDEELTE GEZUIVERD – CANADESE BRUGGENHOOFD BIJ TWELLO UITGEBREID – ASSEN BEVRIJD**

Hoe zou dat geweest zijn? Hoe moet dat nieuws na jarenlange onderdrukking hebben gevoeld? We hebben de afgelopen tijd door de Coronacrisis een héél klein beetje geproefd van een noodsituatie. Als de door hogehand opgelegde noodmaatregelen weer van de hand zijn, zal het dan voor de generatie van na de oorlog als de bevrijding voelen? *J. v.d. H.V.*

Vrij tot moed

door Klaas Vos

Wij hadden in mijn kindertijd dokter Schaberg als huisarts.

Naast mijn opa Vos, naar wie ik vernoemd ben, vond ik hem een van de aardigste mannen.

Ik had in die tijd nogal eens griep. Schaberg kwam, was heel zorgzaam, gaf advies: 'Aspirine, sinaasappelsap en in bed houden, mevrouw Vos.' Na een paar dagen kwam hij weer, nam temperatuur op, zag dat die gedaald was, aaide over mijn bolletje en gaf nog steeds hetzelfde advies. Uitgeziekt kon ik weer naar school. Later - tot de dag van vandaag - nooit meer echt griep gehad. Later hoorde en las ik (in Jady Snels boeken) dat die aardige dokter Schaberg diep in het verzet had gezeten. En onlangs weer eens bevestigd bij het lezen van 't Hooze Nest.

75 jaar bevrijding en leven in vrijheid is altijd weer mannen en vrouwen als dokter Schaberg gedenken, wat zoveel wil zeggen als: de betekenis van hun houding en gedrag tot ons door te laten dringen en wat dat voor ons

zelf nu doet, wat we er persoonlijk van leren kunnen. Waarin het ons vormen kan. Wij leven alweer 75 jaar in vrijheid, niet meer onder bezetting, onder druk en in onderdrukking. Maar wat doen we met die ongekende weelde? De oorsprong van het woord 'vrij' kan ons daarbij helpen.

Vrij is in de talen die aan ons Nederlands ten grondslag liggen verwant aan 'blij, edel, heerlijk en dierbaar'. En zo ook verwant aan 'vriend'. De context is altijd tot de eigen familie behorend en sociaal tot de stand van de vrijen horen en niet tot die van de slaven. Vrijheid hangt samen met 'vrijhals' en dat duidt op een man die de zekerheid heeft van een onaantastbare hals. Ongebonden in tegenstelling tot de slaven, die letterlijk op de markt gebonden waren. Vrijheid vieren, bevrijding gedenken wil dus zeggen: bedacht zijn op opnieuw geen slaaf te zijn. In een vrij land als de onze kun je ongemerkt en onbewust toch een slaaf zijn: van je portemonnee,

Huldiging van leidinggevende verzetsmensen uit de Tweede Wereldoorlog op het bordes van het oude gemeentehuis aan de Naarderstraat.

van een groep, van een politieke beweging, een ideologie, noem maar op.

Leuk en nodig al die festiviteiten, maar als het daarbij blijft, dan sukkelen we verder en genieten en waarderen te weinig welke mogelijkheden ons geschonken is. Anders gezegd er is moed nodig om echt vrij te zijn. De moed die mensen als Schaberg lieten zien. In een tijd waarin je leven op het spel stond. Dat hoeven wij nauwelijks te vrezen. Toegegeven: uitgestoten worden, hoon, vernedering,

omdat je dwarsligger durft te zijn, de klok durft te luiden, je kop boven het maaiveld durft uit te steken is geen pretje. Het woord 'vrijmoedigheid' zegt het al: het is de moed om vrij te zijn, maar ook dat vrij zijn juist moed geeft. Dokter Schaberg, ds. Snoeij, Cees Visser, Arie de Waal en vele anderen in ons dorp zijn ons voorgegaan in barre tijden, hun voorbeeld zij een inspiratie om in vrolijkere tijden de moed te hebben vrij te zijn en vrij om moedig te zijn.

Verdrukking, verzet, vrijheid

door Janine van der Hulst-Veerman
met foto's van Jady Snel

Verdrukking

Duitse bezetting in Huizen

In februari 1940 gaat er van de burgemeester van Huizen een schrijven rond over wat te doen bij een mogelijke evacuatie. De toon is enerzijds geruststellend, maar anderzijds verontrustend. Om een evacuatie zo goed mogelijk te laten verlopen is Huizen ingedeeld in wijken waarvoor een ‘hoofdgeleider’ is aangewezen. En elke wijk is verdeeld in groepen met ieder een groepsleider. Daarnaast is de bevolking door de Opperbevelhebber van Land en Zeemacht verdeeld in drie klassen: Klasse A, B en C. Klasse A mag niet worden afgevoerd, tot klasse B behoren de gewoon- en buitengewoon dienstplichtigen en tot klasse C de overige af te voeren personen. Bijgevoegd een kaartje waarop de persoons- en adresgegevens staan ingevuld en dat als legitimatiebewijs moet worden bewaard en bij eventuele afvoer zichtbaar moet worden gedragen. Bij vertrek moet het huis worden afgesloten, de sleutel moet aan een ander kaartje met daarop het adres worden bevestigd en aan een aangewezen persoon worden overhandigd. Er wordt beloofd dat bij afwezigheid militairen het huis zullen bewaken.

Verder wordt er een opsomming gedaan van mee te nemen spullen, zoals: belangrijke papieren, eten en drinken voor één dag: kleding, een zaklantaarn, kaarsen, lucifers, verbandmateriaal en kleine transportmiddelen zoals een kinderwagen of een fiets. In totaal mag er maximaal 30 kilo per persoon worden meegenomen.

Op 11 mei 1940 ontving de gemeente een telegram met machtiging voor noodgeld: “Voor elk geval afzonderlijk is voorafgaand toestemming van de commissaris van de Koningin nodig en zodra de omstandigheden dit enigszins toelaten moet het noodgeld worden ingetrokken.” De machtiging werd een dag later weer ingetrokken, maar burgemeester Vlug had de plaatselijke drukker al opdracht gegeven om noodgeld te drukken.

Op 14 mei 1940 maakt burgemeester Vlug aan de bevolking middels een schrijven bekend dat Duitse troepen Huizen zullen gaan bezetten. Hij stelt in de brief dat door geen één burger geweld of weerstand mag worden gebruikt tegen de Duitsers. Wie dit wel doet brengt zichzelf en anderen om zich heen in gevaar. Het wordt beschouwd als krijgsverraad en zal ook als zodanig worden vergolden. Uitsluitend Duitse militairen mogen in het bezit zijn van wapens. Ieder ander moet zijn wapens of munitie vernietigen. Ook waarschuwt Vlug dat het Duitse leger vorderingen kan eisen. Verder wordt iedereen gemaand zich rustig en waardig te gedragen, zoveel mogelijk in huis te blijven en zich stipt te houden aan de ordemaatregelen van de Duitsers. Hij belooft dat het gemeentebestuur en de ambtenaren de bezetting zo draaglijk mogelijk zullen maken en verwacht dat eenieder zijn naaste bijstaat en hulp verleend.

Het is 9.00 uur in de ochtend als op 16 mei 1940 Duitse troepen het dan 9935 inwoners tellende dorp Huizen bezetten onder leiding van de commandanten Glasar, Postzel, Hofman, de Ortskommandant B. Klumpp met als afdelingshoofd Onderofficier Polster.

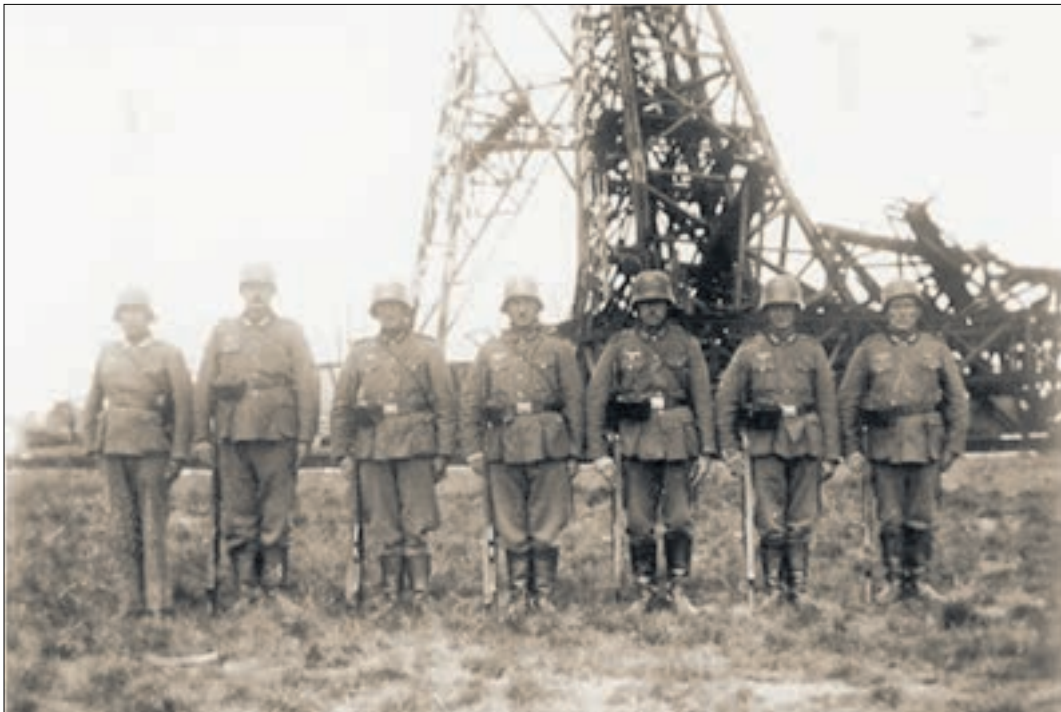
In een op 26 mei door de Duitse bezetter ingevulde vragen- en antwoordenlijst valt af te lezen hoe het er qua ambtelijk personeel en voorzieningen in Huizen voorstond. De politie telt 7 politieagenten en 2 rijksveldwachters. De brandweer heeft 14 vrijwillige brandweermannen en 42 luchtbeschermingswachten in dienst, waarvan er 4 ’s nachts en 2 overdag worden ingezet. Met klokgelui en sirenes wordt het teken ‘alles veilig’ gegeven en er zijn 3 openbare schuilplaatsen elk voor 100-150 personen. Er zijn 165 wapens afgegeven die op het politiebureau wor-

den bewaard. En er is 1 militair wapen van het Hollandse leger ingeleverd.

Huizen beschikt over een waterleidingnet dat eigendom is van het Provinciaal Waterleidingbedrijf van Noord Holland. Het lichtnet en de gasleiding zijn eigendom van de gemeente. En er is een kolenvoorraad tot 20-30 juni. Ziekenhuizen heeft Huizen niet, wel het Amsterdams Kinder-sanatorium ‘Hoog Blaricum’, het Kinderherstelingsoord ‘Erica’ en het Blindeninstituut. Er zijn voldoende dokters in de gemeente aanwezig. In Huizen is geen abattoir, wel in Bussum, maar de Huizer slagers slachten in hun eigen slachtplaats. Er is geen vleesvoorraad. Volgens berekening zou er per week 4110 kilo rundvlees, 2325 kilo varkensvlees, 635 kilo varkensvlees, 685 kilo vet, 430 kilo spek, 5 kilo lever, 45 kilo vleeswaren en 25 kilo lamsvlees nodig zijn. Het vlees wordt gekocht op veemarkten in Amsterdam en Nijkerk of bij boeren uit de omgeving van Putten, Amersfoort en Eemnes. Het vee in Huizen is hoofdzakelijk melkvee en niet geschikt als slachtvee. Er is voldoende melk, er wordt zelfs bij tijd en wijle 5000 liter naar andere plaatsen melk vervoerd. Boter komt uit Laren en Putten; wekelijks 1000 kilo. Maar er zijn zorgen om de levensmiddelenvoorziening vanwege de beperkte voorraad en de transportmoeilijkheden. De broodbakkers hebben ieder voor nauwelijks twee weken meel op voorraad en het meel komt uit Rotterdam, Amsterdam, Utrecht en Wormerveer. Ook is er vraag naar ruw-olie voor het stoken van de ruw-olie-stookovens, waarvoor wekelijks een voorraad van 20 vaten nodig is. En er dreigt door de transportmoeilijkheden een nijpend tekort aan aardappels die uit Zeeland, Gelderland of Friesland komen.

De voorraad bij de aardappelhandelaren is slechts toereikend voor 2 dagen. En de eieren komen uit Barneveld. Er is wel een hoenderpark in Huizen, maar niet noemenswaardig. De kaas komt onder andere uit Woerden, Bodegraven en Amersfoort. Omdat het autovervoer is ingeperkt en Huizen geen treinstation heeft wordt de voorradingszorgelijk. Ook merken ze op dat Huizen geen scheepvaartverkeer heeft...

Het aantal werkelozen in Huizen is dan 424.

Duitse soldaten bij ontplofte Phozizer

Als werkverschaffing wordt voorgesteld ze te laten werken aan het bouwen van het nieuwe gemeentehuis, een openbare lagere school, een zuiveringsinstallatie, het verharderen van wegen, het uitbreiden van de riolering, het vernieuwen van de havenbeschoeiing en de jaarlijks terugkerende onderhoudswerken.

Ten behoeve van de grasbemesting en de bieten- en knolrapenbouw is er 8 à 10 ton stikstofkunstmest voor de rest van het jaar nodig.

Mits het rijk tegenover de gemeente haar financiële verplichtingen nakomt is er genoeg geld in de gemeentekas.

Aan het begin van de bezetting telt Huizen 65 bedrijven.

In een verslag van een 27 mei 1940 gehouden vergadering in het raadhuis van Hilversum op uitnodiging van Ortskommandant Klumpp valt te lezen dat Huizen tot Kreis Hilversum is ingedeeld. Hij vertelt dat de Duitse regering de Nederlandse regering tegemoetkomt door de Nederlandse overheden hun bevoegdheden te laten behouden. Hij doet dit op vrij manipulatieve toon: “In de wereldgeschiedenis is het nog nooit voorgekomen, dat een eerlijke vrijheid aan de overheid van een land, dat door een ander land is bezet, is overgelaten. De hoop wordt uitgesproken, dat men deze tegemoetkomende houding naar waarde zal weten te schatten. Zolang als het Hollandse volk bestaat, heeft Duitsland dat volk nog nooit enig leed berokkend, hoe ver men ook teruggaat in de geschiedenis, steeds blijkt vriendschap tussen Duitsland en Holland te bestaan. Er zijn echter andere volkeren die zich tegen Holland hebben gekeerd, in dit verband wordt er aan herinnerd, dat Engeland in twee zeeoorlogen de macht van Nederland ter zee heeft vernietigd, nl. in de oorlogen van 1612 en

1674-1676. Bovendien heeft Engeland Oranje vrijstaat en Transvaal zonder enig recht in bezit genomen. [...] Op grond van deze dapperheid, die ook in tegenstanders wordt gewaardeerd, heeft de Führer bevolen, dat de Hollandse soldaten, voor zover zij zich op Nederlands gebied bevinden, naar hun familie kunnen terugkeren. Ook de Hollandse soldaten, die gevangen genomen zijn en zich in Duitsland bevinden, zullen in staat worden gesteld in den kortst mogelijke tijd naar Holland terug te keren.”

Verder moet iedere Duitse soldaat iedere in hogere rang zijnde Nederlandse soldaat salueren en vice versa.

In juni 1940 zijn de transportverbindingen grotendeels weer hersteld en moet het noodgeld uit de roulatie worden gehaald. Burgemeester Vlug had de drukker tijdig weten te waarschuwen waardoor er niet afgewerkt noodgeld was afgedrukt. Het noodgeld had een totale waarde van f4350,- en werd naar de gasfabriek gebracht om te laten verbranden.

De bezetter vordert

Er wordt aan de inwoners van Huizen per blok een pamflet uitgedeeld met daarop de nawtgegevens van doktoren, de apotheek, ziekenhuizen, de ambulance, taxi's en ‘noodgeval’ telefoonadressen. Deze noodgevaltelefoonadressen mogen alleen gebeld worden bij een luchtaanval, brand of ernstige ziekte. Het is niet geoorloofd deze nummers voor andere zaken te belten. Het pamflet dient in de gang bij de voordeur te worden opgehangen. Huizen is dus ingedeeld in blokken en ieder blok heeft een eerste en een tweede blokhoofd met een administrateur, assistenten en een EHBO-afdeling met aangewezen

Het Luchtasteel' nabij de Vliegheide in juli 1934

Het Luchtkasteel vele jaren later, de onderkant is dichtgemaakt en er kan niet meer onderdoor gelopen worden.

‘hoofden’. Er staan ook voorzorgsmaatregelen op: de zolder moet in alle hoeken en gaten goed toegankelijk zijn, op elke verdieping een emmer water, papieren zakken met zand en een vuurzweep, het bad vol water en regelmatig de verduistering controleren. De vuurzweep wordt gemaakt van een stok met lappen die in een emmer water gedoopt kan worden om een brandje te blussen. Bij een luchtaanval moet onmiddellijk het blokhoofd en zijn assistent gewaarschuid worden. De regels waar men zich onder andere aan dient te houden zijn: ontsteek nooit licht in niet afgeschermd vertrekken; blijf bij luchtalarm in huis, maar ga niet voor de ramen staan; bij bominslag eerst zieken en kinderen verzorgen; en blijf kalm.

Om hun manschappen onder te brengen hebben de Duitsers ruimtes nodig. Die ruimtes kunnen worden gevorderd. Burgemeester Vlug kreeg op 3 juni 1942 het verzoek om opgave te doen voor geschikte ruimtes om 300 man en 50 paarden onder te kunnen brengen. Het voorgestelde Flevo-kamp en landgoed Oud-Bussem werden afgewezen. Het meest geschikt vonden de Duitsers een schoolgebouw met 20 lokalen. Dat was er niet in Huizen en werden er daarom twee scholen betrokken: de Openbare Lagere School aan de Schoolstraat en de Rehobothschool. Daarna werd een hele waslijst aan scholen, bedrijven en particuliere woningen met volledige inventaris gevorderd, waaronder hotel Promenade. Niet dat alle panden werden gebruikt, ze moesten beschikbaar zijn. Was de keus op een pand gevallen, dan moest die binnen 12 uur ontruimd zijn. Ook werden de eerder afgewezen panden alsnog gevorderd. Naast panden hadden de Duitsers ook grond gevorderd om een schuilkelder te bouwen. De Duitsers bouwden die zelf en de eigenaar van het weiland tegenover de Phohi-zenders kreeg daarvoor een schadeloosstelling van f2,- per jaar.

Verzet

Al snel kwam men in verzet en dienden er zich vier verzetsgroepen aan:

- De Binnenlandse Strijdkrachten (B.S.) en

bundeling van de drie belangrijkste verzetsgroepen:

- de Ordedienst (O.D.),
- De Knokploegen (L.K.P.)
- Raad van Verzet (R.V.V.)

- Landelijke Organisatie voor hulp aan onderduikers (L.O.)
- De sabotagegroep
- De Illegale Pers

De eerste verzetsdaad was al in mei 1940. Vanwege de snelle opmars van de Duitsers kreeg de in Huizen wonende Toon van Wiefferen van luitenant ingenieur Keeman de opdracht de Phohi-zender onklaar te maken. Toon van Wiefferen werkte bij de Nederlandse Seintoestellen Fabriek, maar werd tijdens de mobilisatie opgeroepen door de Genietroepen, die de weg banen voor het leger, of waar nodig, juist vernietigen. Alle verbindingsmateriaal moest worden vernietigd waaronder de Phohizender. Een deel werd volledig opgeblazen, maar een ander viel in Duitse handen. Op 16 mei was de zender weer in de ether.

Frederik van het Luchtkasteel

Aan de rechterzijde van de Oud Bussummerweg, dicht bij de Vliegheide, tegenwoordig nummer 30, stond het zogenoemde ‘Luchtkasteel’; een houten huis op stenen palen met een uitgesproken Indisch karakter. Je kon gebukt onder het huis doorlopen. Het huis werd in 1913 gebouwd in opdracht van Antonie de Stoppeelaar Blijdenstein (1855-1928), een tabaksplanter uit Sumatra. In 1923 werd Pieter van Leeuwen Boomkamp, zakenman in tabak en rubber, eigenaar. Hij verkocht het aan het Goois Natuurreservaat maar behield het in huur tot na de oorlog. Binnen was een ruimte met twee kamers. Daar stonden in de jaren dertig rotan stoelen en er was ook een keuken en een wc. Op zolder waren aan de zijkant twee slaapkamertjes voor de hulpen afgeschot. ‘s Zomers verbleef daar de toen ongehuwde oudste dochter Liberta Van Leeuwen Boomkamp die in Amsterdam woonde. ‘s Winters was het huis onbewoond. Dikwijls nam zij enkele kinderen uit de stad mee naar het Luchtkasteel om hen van de buitenlucht te laten genieten. De kinderen sliepen tijdens zo’n vakantieweek in getimmerde ledikanten die ‘sigarenkissies’ werden genoemd. Zij was uit

het goede hout gesneden. Op zekere dag in de oorlogsjaren werd een joodse baby voor de trap te vondeling gelegd. Zij heeft het jongetje toen liefdevol opgenomen. Hij kreeg de naam ‘Frederik van het Luchtkasteel’. Jaren later kwam het kind, inmiddels man geworden, bij verschillende oudere inwoners van het buurtje nog eens informeren waar men hem te vondeling had gelegd. Gerrit Brouwer heeft deze man jaren later de plek laten zien waar hij te vondeling is gelegd en ondergedoken heeft gezeten. Gerrit Brouwer was de zoon van boer Brouwer die op de Oud Bussummerweg nr 27 een boerderij runde. Het Luchtkasteel is inmiddels afgebroken en vervangen door een modern woonhuis. Tegenwoordig is ‘Luchtkasteel’ de naam van een deelgebied van het Goois Natuurreservaat.

‘Als die stakkers onderdak nodig hebben, kunnen ze bij mij in huis komen.’

Op weg naar haar werkhuis in 1942 hoorde Aaltje Brasser-Visser mensen praten over de Jodenvervolging. Ze liet haar hart spreken en zei: “Als die stakkers onderdak nodig hebben, kunnen ze bij mij in huis komen.” Waarschijnlijk heeft een lid van de ondergrondse beweging, die op dat moment ook in de tram zat, dit gehoord, heeft vervolgens uitgezocht waar mevrouw Brasser woonde en contact met haar gezocht. Om alles goed te regelen kwam er regelmatig iemand van de ondergrondse langs. De kinderen werden op het hart gedrukt dat ze niemand iets mochten vertellen over de onderduikers.

Het echtpaar Cohen arriveerde precies op het moment dat er familie op bezoek was. In de schuur hebben ze gewacht tot ‘tante Rijk’ was vertrokken. Koud en verkleumd kwamen ze in huis. De leeftijd van het echtpaar was rond de 55 jaar. De familie Brasser woonde in die tijd aan de Smallelaan, de helft van een dubbel woonhuis. De woning was erg gehorig; ze konden de bureen in de gang horen lopen. Hun slaapvertrek was boven. Meneer Brasser maakte een schuilplaats voor het geval er huiszoeking zou komen. ’s Avonds groef hij een holte onder een tot hangkast omgebouwde bedstee, precies groot genoeg voor twee mensen. Elke avond oefenden ze om snel in de schuilplaats te komen. Om meer geld te verdienen, nam Aaltje Brasser meer werkhuisen aan. Bij zwarthandelaren kocht ze daar eten van, want het werd te gevaarlijk om aan ondergrondse etensbonnen te komen. Elbert Brasser kluste ook bij voor wat extra geld en kocht daar eten van bij de Volendamse vissers. Aaltje Brasser ging op een fiets zonder banden op voedseltocht naar Drenthe. Drie weken later kwam ze terug met kip, brood, boter en eieren. Plotseling werd de heer Cohen heel erg ziek en haalde Aaltje hulp bij dokter Schaberg in de hoop dat hij hen niet zou verraden. Na de oorlog bleek dat dokter Schaberg ook bij de ondergrondse zat en was die angst ongegrond, maar op dat moment wisten ze dat niet. Ook de bureen kregen mee dat de dokter op bezoek kwam. Eén van de kinderen moest toen spelen dat ze ziek was. Met de voorgeschreven medicijnen herstelde de heer Cohen. De zoon van de familie Cohen, Leo, die in Drenthe ondergedoken zat, was daar niet meer veilig en werd de familie Brasser gevraagd of hij ook bij hen mocht onderduiken. Leo kwam echter nooit opdagen, hij bleek een week voordat hij bij hen zou komen te zijn opgepakt en naar Duitsland afgevoerd. Hij is nooit meer teruggekomen. In het laatste jaar van de oorlog zag de heer Brasser bij toeval uit het zolderraam dat er in de straat achter hen een razzia gaande was. Hij

haalde iedereen uit bed en het echtpaar Cohen werd naar de schuilplaats gebracht. De kinderen ruimden de spulletjes van het echtpaar op. Aan het eind van de ochtend kwamen de Duitsers bij hun huis aan, doorzochten het huis, maar vonden niets.

Na de bevrijding ging het echtpaar Cohen terug naar Amsterdam waar ze snel een woning kregen toegewezen en een deel van hun bezittingen terug kregen.

Dat niemand ooit iets gemerkt heeft van de onderduikers bleek toen Jady Snel een Yad Vashem voor hen probeerde aan te vragen. Omdat er niet genoeg getuigen waren, werd de aanvraag niet goedgekeurd. Iets wat Jady nog altijd ten zeerste betreurt.

Postbodes en het Oude Postkantoor in de Tweede Wereldoorlog

Begin 1943 was 18-35 jaar de risico-leeftijd voor mannen om verplicht te werk te worden gesteld in Duitsland. In eerste instantie werden postbodes vrijgesteld van het werken in Duitsland. Ze moesten een insigne en/of pin dragen, waarmee ze konden aantonen dat ze daadwerkelijk een postbode waren. Zo konden ze niet tijdens een razzia worden opgepakt. Eind 1943 bleek er echter een daling in het aantal beschikbare postbodes, want ook zij kregen een oproep zich te melden voor werk in Duitsland in het kader van de Arbeitseinsatz. Om het tekort te ondervangen werd het aantal bezorgmomenten, met uitzondering van de drie grootste steden, teruggebracht tot één per dag. Tijdens de oorlog kreeg het postbedrijf te maken met een geringer aanbod. Het gewone leven in Nederland was immers stevig verstoord. Verder werd ook nog eens een verhoging van de portokosten doorgevoerd om de Nederlandse tarieven op hetzelfde prijsniveau als Duitsland te brengen. Dat drong het gebruik van de postdienst nog verder terug.

Alleen het vervoer van pakketten nam toe. De bevolking van het platteland verzond namelijk geregeld voedsel per post naar hun familie in de steden. De trein uit de Achterhoek werd daarom zelfs de ‘Roggebroodexpresse’ genoemd. Vanuit Huizen werden veel voedselpakketten verstuurd naar zoons, broers en vaders die in Duitsland moesten werken. Omdat het vervoer per trein kampte met kapotte spoorwegen en spoorwegstakingen en bij het autovervoer de schaarse benzine een probleem was, konden brieven en voedselpakketten zo een eindeloze reis maken, waardoor het voedsel met een beetje pech zwaar beschimmeld aankwam. Post mee terug nemen vanuit Duitsland mocht ook niet. In een dagboek uit de WOII las ik dat een man werd opgepakt omdat hij in de voering van zijn jas brieven had verstopt.

In de WOII hadden de Duitsers de PTT verzelfstandigd, wat na de oorlog onmiddellijk ongedaan is gemaakt.

Directeur Postkantoor Wouter van Beek

Tijdens de oorlogsperiode was Wouter van Beek directeur van het postkantoor. Hij woonde jaren met zijn gezin in de dienstwoning boven de openbare ruimte. Wouter van Beek was een gemoedelijk mens die een zekere autoriteit uitstraalde. Zijn kwaliteiten kwamen in oorlogstijd goed van pas. Aan de ene hand hield hij de vijand aan het lijntje en aan de andere hand zette hij zich in voor verzetswerk en bood onderduikers onderdak in de verborgen ruimtes van het post-

Elbert en Aaltje Brasser-Visser die gedurende de tweede helft van de oorlog onderdak boden aan het Joodse echtpaar Cohen.

Oude Postkantoor

kantoor. De Duitsers hadden echter een sleutel van het postkantoor en ook van de woning van de directeur, waardoor er soms onverwachte huiszoekingen waren.

Wouter van Beek kende alle schakelfiguren in het verzetswerk, maar deed in de praktijk net alsof hij nog nooit van ze had gehoord. Wanneer er op korte termijn een onderduikadres geregeld moest worden, was er op het postkantoor altijd wel plek. Piet Kos, leider van het Huizer Verzet, kon altijd bij hem terecht. Het postkantoor had vele ruimtes om te schuilen. Op de bovenverdieping zat een tussenruimte van een halve meter tussen twee kamers. Een ruimte waar zeker een man of zeven à acht bij alarm konden worden verstopt. Ze moesten dan wel hun adem inhouden anders ging de betengeling heen en weer. De andere ruimte was een kruipruimte onder het postkantoor van anderhalve meter hoog, waarvan de toegang onder het bureau van de directeur lag. De onderduikers verbleven daar ‘s nachts om, voordat het personeel de volgende ochtend weer binnenkwam, naar de zolderverdieping te verkassen.

Ook de zoon van Wouter van Beek heeft zich daar ten tijde van de Arbeidseinsatz schuilgehouden. Hij ontdekte, samen met zijn medeonderduiker, dat er in de buitenmuur ontluchtingsgaten zaten en ze zagen dat daar de Huizer vrouwen langs liepen, als ze naar de kerk gingen. Ze staken dan lange breinaalden door de ontluchtingsgaten, dwars door de rokken van de vrouwen in hun benen en dan hoorde hij ze zeggen: “Donder. Heb jij dat ook. Het lijkt wel of een beessie me prikt.”

Wouter van Beek had op het postkantoor van Amerongen gewerkt ten tijde dat de in 1918 uit Duitsland gevluchte Keizer Wilhelm II in kasteel Huis Doorn zat. Een adjudant die regelmatig brieven op het postkantoor bracht, vertelde al

lerlei bijzonderheden over de keizer aan directeur Van Beek. Hierdoor wist hij in detail aan de Duitsers over hun Keizer te vertellen, waarmee hij hun vertrouwen won en bepaalde dingen voor elkaar kreeg. Hij wist bijvoorbeeld te vertellen dat de ene arm van de keizer korter was dan de andere en dat hij daarom steeds met een gebogen arm of met zijn hand in een broek- of jaszak op de foto wilde worden gezet. Zo bemachtigde hij via de Ortscommandant van Bussum een biljet met de tekst ‘*Anstechende Krankheit*’ die hij in geval van nood op het postkantoor plakte om de Duitsers weg te houden.

Directeur van Beek vernam via de Ortscommandant in Bussum dat er iets in de kelder van het postkantoor zou liggen; de Duitsers hadden springstoffen aangebracht in de kabelkelder van het postkantoor, op de plek waar de telefoonkabels binnenkwamen. Ze hoefden maar op een knop te drukken of het hele postkantoor zou de lucht invliegen. Omdat ze bang waren dat de Duitsers na de oorlog nog een daad wilden stellen, lieten ze de technische dienst de springstoffen verwijderen en vervangen door dummy’s. Er was ook een luisterpost van Radio Oranje, die codeberichten door gaf. Die codeberichten werden via via doorgespeeld en alleen de laatste persoon wist wat de code betekende. De Duitsers hadden vier versterkers van de radiodistributie in een kamertje op de bovenverdieping neergezet. Deze versterkers werden stiekem voor Radio Oranje gebruikt.

Na de oorlog bewees Wouter van Beek de Politieke Opsporings Dienst en de Binnenlandse Strijdkrachten een grote dienst, omdat hij precies wist waar de leidinggevende NSB’ers zich in Huizen bevonden. In december 1944 moesten alle telefoontoestellen, behalve die van de politie, het postkantoor en de zenderwacht buiten gebruik werd gesteld. Door deze maatregel zijn ook NSB-telefoonabonnees enige tijd zonder te

lefonische verbinding geweest. Op last van de Duitse Einsatzleiter Peters te Bussum, werden de NSB’ers die telefonisch aangesloten waren, opnieuw aangesloten. Omdat die heraansluiting gebeurde vanuit de schakelkast in het kantoor van de directeur, ontving Wouter van Beek een lijst van Peters met 31 aansluitingen. Deze lijst overhandigde hij na de oorlog aan de P.O.D. en de B.S. die de leidinggevende NSB’ers arresteerden.

In die tijd telde het aantal telefoonaansluitingen in Huizen 1635.

Vrijheid

Vlak voor de bevrijding dropten geallieerden voedselpakketten. In Huizen dropten ze die op de Tafelbergheide. Een van de vliegtuigen vloog laag over en de mensen begonnen spontaan te juichen.

Direct na de bevrijding moest alles weer op de rails komen. De Huizer bevolking had ernstig honger geleden. De visvangst werd steeds door de Duitsers in beslag genomen. Al waren er geen huizen of gebouwen verwoest, ze waren wel ernstig beschadigd of door de Duitsers uitgewoond. De bevrijding was in Huizen rustig verlopen, maar werd uitbundig gevierd. Na de oorlog telde Huizen 11.150 inwoners. De politie bestond uit 13 man; één was geschorst, de rest was betrouwbaar. De urgentie lag bij de door de NSB’ers en Duitse soldaten verlaten woningen toe te wijzen aan in aanmerking komende personen. Veel Huizer mannen die gedwongen in Duitsland moesten werken kwamen in erbarmelijke staat uit Duitsland terug. Ze hadden enkel nog wat lompen om het lijf en dus werd er een kledinginzamelingsactie gestart.

Het militair gezag in Hilversum verzocht iedereen die wist waar mijnen, wapens en munitie lagen dit te melden en de scholen weer te laten

beginnen om de kinderen van straat te houden. Eenieder van wie een rijwiel door de Duitsers was gevorderd en deze nodig had voor zijn/haar werk, werd na overhandiging van het vorderingsbewijs een rijwiel uit het depot ter beschikking gesteld.

De winkeliers pakten de draad weer op. In de Huizer Courant van 12 mei 1945 begonnen veel advertenties met: heropening.

Huldigingen

Hier worden leidinggevend en van het Huizer Verzet bedankt voor hun inzet tijdens de Tweede Wereldoorlog in Huizen. Dit gebeurde bij het oude gemeentehuis aan de Naarderstraat, mei 1945. Vooraan van links naar rechts: Willem Donkelaas, Ypma, J. Van Paasschen, Jan Kooy, Herman ten Heuw, dokter A. Schaberg, Jan Fortuin, Piet Kos, Jan van der Lugt en Hendrik Bruijns.

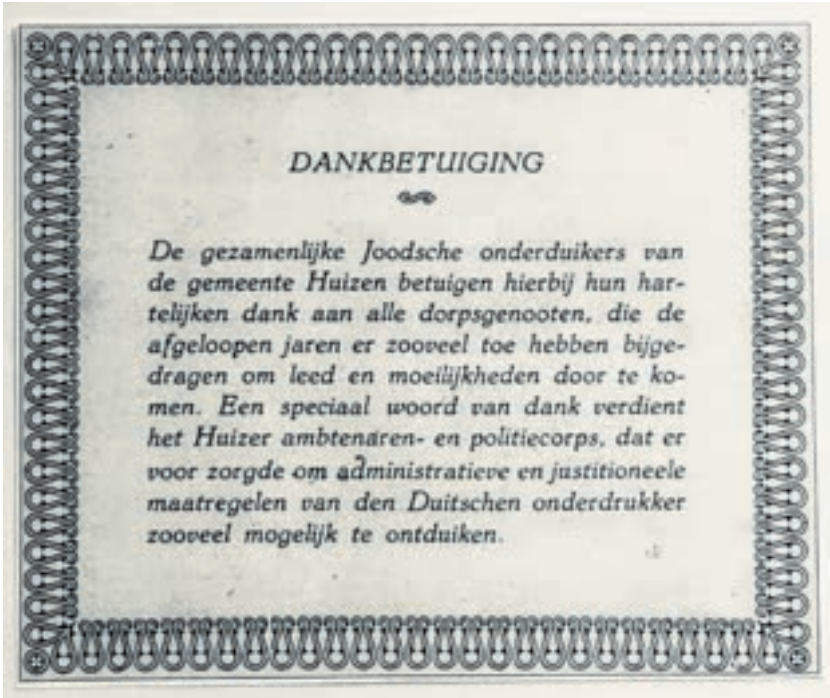
‘De Havenploeg’ maakte deel uit van de bewakingsdienst en werd ingezet tegen sabotagehandelingen. De foto is genomen in juni 1945 voor het kantoor van de Huizer Houthandel (bij de haven). Achterste rij van links naar rechts: Lampie Veerman, Rijk Hasselt, Joost Westland en Jan Kos. Voorste rij van links naar rechts: Henk van Amstel, Piet Veerman, Klaas Schaap, Schaap van de rijwielhandelaar, Klaas Kooij.

Gedenkplaatje

De bekendste onderduikers en adressen in Huizen en directe omgeving zijn: De Zonnehoek, Zeeweg 43 en ’t Hooge Nest. Er waren grote bedragen gemoeid met de financiering van het verzet en met name de hulp aan onderduikers vergde veel geld. Het N.S.F, het Nationaal Steunfonds, zorgde daarvoor. Alle onderduikadressen en medewerkers van de L.O. (Landelijke Organisatie voor hulp aan onderduikers) in Huizen kregen een gedenkplaatje aangeboden voor hun inzet tijdens de oorlogsdagen.

Leiding Huizer verzet huldiging

Direct na de bevrijding stond deze dankbetuiging in de plaatselijke krant in Huizen.

Tekst op het plaatje: ‘Nederland, Aangeboden door LO, Aan hare medewerkers. Uit duisternis opziend naar het licht der vrijheid vervuldet gij uw zware taak’.

Havenploeg

Bronnen:
De Ratel april 1995
Stichting De Vijverberg

Leven in Vrijheid, 60-jarige bevrijding in Huizen
Huizen in Verdrukking en Verzet 1940-1945, Jady Snel

Met speciale dank aan Jady Snel voor de foto’s

Uit het leven van...

Deze rubriek, een interview over vroeger met een Huizer of Huizense, is een vast onderdeel in De Ratel (kwartaalblad Historische Kring Huizen) en wordt afgenomen en opgetekend door Gerrit Jongerden, erelid van de Historische Kring Huizen. Dit interview met Jan Visser gaat over zijn herinneringen aan de Tweede Wereldoorlog in Huizen.

‘Mijn naam is Jan Visser, geboren op 15 mei 1938 op de Warandestraat, na de geboorte van Prinses Irene omgedoopt in Prinses Irenestraat. In de oorlog weer Warandestraat geheten, tot mei 1945 natuurlijk. Het was toen de meest noordelijke straat van Huizen. Gezien mijn geboortejaar, is het duidelijk dat ik de eerste oorlogsjaren niet bewust heb beleefd. Van zo ongeveer de laatste twee jaar, herinner ik me nog veel. Heel duidelijk staat me voor de geest, dat er in een huishouden eigenlijk maar twee dingen belangrijk waren:

1. Er moest iets te eten zijn.
2. ‘s Winters, vooral heel moeilijk in de laatste Oorlogswinter, ook wel ‘hongerwinter’ genoemd: de kachel moest blijven branden.

Vader, die toen bij de gasfabriek werkte, gebruikte de laatste oorlogsjaren iedere vierkante meter grond waarover hij kon beschikken om aardappels en groente te verbouwen. Te koop was er weinig. Voor ons gezin van toen acht personen: onze ouders en zes kinderen, was er uiteindelijk nauwelijks meer iets te eten. Ik ging in die laatste winter met mijn oudere broer Dirk naar de haven, waar een schip met aardappels

werd gelost. Voor de Duitsers of mogelijk voor de gaarkeuken? Dat weet ik niet. Vader had aan een steel van een hark een spijker vastgemaakt. Ik ging bij dat schip staan en pikte telkens met die spijker een aardappel op! Die deed ik dan in een speelgoedemmertje. De mannen die dat schip losten, moeten dat gezien hebben maar ze dachten waarschijnlijk: och, laat dat kind er maar een paar pakken. Als mijn emmertje vol was, liep ik ermee naar mijn broer die met een jutezak achter de toenmalige Potterie zat te wachten. Dat een aantal keren herhalende, kwamen we toch al gauw met een halve mud aardappels thuis!

Je vraagt of ik als kleine jongen geleden heb onder die toch wel droevige omstandigheden? Nee, eigenlijk niet. Zeker als kind van die leeftijd accepteerde je wat je overkwam en het leven was toen eenmaal zo. Ik had er helemaal geen idee van dat aan dat alles het vreselijke woord ‘Oorlog’ was verbonden. Dat besef kwam pas veel later.

Ik kan over de haven, de razzia’s in de Noord en de oefeningen van de Duitsers op de Noorder Enge (nu Naarder Eng red.) nog wel een bladzij vol schrijven. Mogelijk krijg ik nóg een keer de gelegenheid om deze zaken en verdere bijzonderheden over mijn kinderjaren op te tekenen in deze Historische Kring-serie ‘Uit het leven van... ‘k Zou het met genoeg doen.’

Over de oorlog en na de oorlog

‘Toen ik in 1965 trouwde, konden wij een huis huren in de Oranje Weeshuisstraat op nummer 19, eigendom van Piet Kos, die er tot dan toe had gewoond. Hij was een neef van mijn

schoonvader. Veel ouderen weten wel dat deze Piet Kos één van de belangrijkste mensen was in het verzet in Huizen, als commandant van de L.O. alhier, (Landelijke organisatie voor hulp aan Onderduikers) misschien wel de belangrijkste. In de boeken van Jady Snel (Huizen in Verdrukking en Verzet 1940-1945 red.) over de oorlog en het verzet in Huizen, wordt er veel over hem verteld. Hij woonde er met z’n ouders. Zijn vader, Jacob, was visserman geweest. Piet is niet oud geworden: 66 jaar. Nabestaanden en vrienden menen, dat zijn bijzonder intensieve en stressvolle leven in de oorlog, zijn gezondheid achteraf zeer geschaad heeft. De laatste jaren van zijn leven woonde hij op de Savornin Lohmanlaan met zijn zuster Marretje Vlaanderen-Kos en haar man Piet, die hem verzorgden. Hij leed aan het einde van zijn leven aan een zeer agressieve vorm van Parkinson. Als mijn ‘huurbaas’ heb ik hem vaak bezocht. Hij had speciaal gevraagd of we de huur elke week persoonlijk bij hem kwamen afleveren, zodat hij nog eens een praatje kon maken. Toen wij in 1965 in Piets huis kwamen wonen, zaten de bedsteden er nog in. Het huis is van 1881.

Nadat we er enkele jaren woonden, kwam Piets zus, Marretje, bij ons aan de deur met een Frans echtpaar en hun dochtertje van een jaar of twaalf. Deze man had hier ondergedoken gezeten en wilde het huis graag nog eens zien. Van de bedsteden beneden hadden we een soort linnenkasten gemaakt maar de originele constructie was nog duidelijk te zien. Het onderste deel van een van de bedsteden, dus het gedeelte onder de planken waar het beddengoed op lag,

was in de oorlog geprepareerd tot schuilplaats. Die Franse onderduiker was een piloot. Piet had een vervalst persoonsbewijs georganiseerd. Dat was van een evacué uit Zuid-Nederland. Als bijzonderheid stond daarop: ‘Doofstom’. Zouden de Duitsers de Fransman te pakken hebben gekregen, als hij buiten liep, zou hij dus nooit één woord gezegd hebben!

De Duitsers zaten in de oude Openbare School aan de Schoolstraat, minder dan 100 meter vanaf Piet z’n woning. Op een of andere manier had hij wel eens contact met een paar Duitsers. Omdat hij op z’n werk bij de Chemische Fabriek in Naarden aan jenever kon komen, bood hij ze een Schnaps aan en vonden ze hem zodoende een beste kerel. Als je een foto ziet van Piet, zie je daar geen grote forse stoere indrukwekkende kerel. Schijn bedriegt: hij was een echte held! Vermeldenswaardig en interessant in samenhang met dit verhaal, is een gesprek dat ik eens met Gijs van Wik had, zoon van Jauwik Kos, de groenteboer van Hellingstraat 5. Gijs was eens op bezoek in Canada of de Verenigde Staten bij een zwager die daarheen was geëmigreerd. Toen door een beambte zijn paspoort werd gecontroleerd, bleek de man opeens een beetje aangedaan. Gijs begreep helaas geen Engels. Door middel van gebaren, probeerde de beambte een Huizer muts uit te beelden. Het werd Gijs zodoende duidelijk, dat hij het dorp Huizen bedoelde en wees de plaatsnaam op Gijs zijn paspoort aan. Omdat hij ook ‘Kos’ heet, ging bij die man een licht op. Er kwam ten slotte uit, dat ook hij in Huizen ondergedoken had gezeten en, jawel, bij Piet Kos.’

Jongedames tijdens een bevrijdingsfeest in de ‘Noord’ (Noorderbuurt) bij de Ireneboom aan de Prinses Irenestraat, die in de oorlog door de Duitsers Warandestraat werd genoemd. Zij vormen de letter W van Wilhelmina.

Vrijheid

Terwijl er allerlei voorbereidingen voor evenementen gaande waren met betrekking tot 75 jaar Vrijheid en alle mensen die in de Tweede Wereldoorlog omgekomen zijn, vroeg ik me af wat vrijheid eigenlijk betekent. En toen ik mijn gedachten daarover liet gaan, kregen we massaal - en ook nog eens wereldwijd - te maken met het Coronavirus. Dat heeft geen verdere uitleg nodig. Ineens kregen we te maken met de beperking van onze vrijheid. Het lijkt bijna op onderduiken, maar dan voor een onzichtbare vijand. Eén die ongenadig om zich heen grijpt. Weg vrijheid. Het wringt, want ineens kunnen we niet meer doen wat we willen. We kunnen

niet meer doen wat we gewend waren. De menselijke contacten verlopen via sociale media, internet en videobellen. Prachtig dat het kan, maar is toch anders. Het moet voor de onderduikers in de oorlog vreselijk geweest zijn. Het voortdurend bang zijn dat je ontdekt wordt en dan? Wat gebeurt er daarna? Je hele dagelijkse leven is ontwricht. Zo voelt dat voor ons nu ook. De ouderen zijn afhankelijk van wat anderen voor ze willen doen. Veel ouderen zijn onvrijwillig verstoken van contact met de familie. Voor de groep mensen met een verstandelijke beperking is het niet te vatten. Kortom, we worden met onze neus op

het feit gedrukt dat we op dit moment niet vrij zijn. Het geeft ons tegelijkertijd de gelegenheid ons te realiseren hoe goed we het normaal hebben en hoe we kunnen genieten van het leven in een vrij land. Er zijn genoeg voorbeelden te bedenken van landen waar dat niet zo is. Het positieve van deze tijd is dat mensen weer creatief worden. En de mensen die in de samenleving voor ons allemaal belangrijk zijn, worden nu extra gewaardeerd. Denk aan de mensen in de zorg en alle anderen die moeten zorgen dat het land staande blijft. Ook iets dat heel positief is: dit hele gebeuren heeft een goede uitwerking op het klimaat, onze eerste crisis. En er heerst weer

onderlinge verbondenheid en solidariteit, net als in de Tweede Wereldoorlog. Ondanks het feit dat we nu 75 jaar Vrijheid niet kunnen vieren en alle mensen die in de Tweede Wereldoorlog zijn omgekomen niet kunnen herdenken, zoals de bedoeling was, herdenken we nu de mensen die door de Coronacrisis zijn omgekomen en denken we aan alle mensen die daardoor hun dierbaren moeten missen. Onze bewegingsvrijheid is momenteel wel beperkt, maar we leven nog altijd in een vrij land.

Interview Veteranen

door Janine van der Hulst-Veerman

Bij het herdenken en vieren van 75 jaar Vrijheid horen ook de oorlogsveteranen die zowel in Nederland als in andere landen hebben gevochten, in vredesmissies werden uitgezonden of andere belangrijke functies als soldaat hebben vervuld. Vandaar dat we in deze speciale uitgave van de Huizer Courant ook aan hen en hun onmisbare inzet voor vrijheid aandacht schenken.

Op uitnodiging van de penningmeester van de Veteranensociëteit, Paul Schiffers, toog ik op een donderdagmiddag naar de Brassershoeve waar iedere derde donderdag van de maand, van 14.00-17.00 uur, de Veteranensociëteit bijeenkomt. Bij binnenkomst merk ik een bepaalde sfeer waar ik niet meteen de vinger op kan leggen. Ik krijg stevige handdrukken van stoere potige kerels en ze brandden met hun zware nog altijd krachtige bassen meteen los met hun verhalen.

‘Het begrip veteraan betekent in Nederland overigens iets anders dan in andere landen. In Nederland ben je pas een veteraan wanneer je in een oorlogssituatie op missie hebt gezeten of daarmee overeenkomende situaties zoals vredesmissies. In andere landen, bijvoorbeeld Duitsland, is iedereen die bij defensie heeft gezeten na zijn diensttijd veteraan. Maar hier bestaat wel discussie over. De Koude Oorlog bijvoorbeeld, dat was niet eens een oorlog, maar een aantal hebben daar in Duitsland wel aan de grens gezeten en dat was toen wel een spanningsgebied. Die waren toen eigenlijk kanonnenvlees,’ vertelt Rob Moerman. Rob Moerman is momenteel de jongste bezoeker van de Veteranensociëteit.

De Veteranensociëteit is op 19 november 2008 opgericht door destijds Burgemeester van Gils en wijlen **Wim Baljet**. Wim Baljet diende tijdens de Tweede Wereldoorlog in het verzet. In 1941 kreeg hij een oproep om in Duitsland te werk te worden gesteld. In plaats van zich te melden, dook hij onder bij een boer in Lieshout en belandde bij een verzetsploeg. In september 1944, na de mislukte operatie Market Garden - ook bekend als ‘Een brug te ver’-, werd hij in Eindhoven opgehaald door een Britse militair en toegevoegd bij de Derde Britse Divisie voor de slag bij Overloon en Venray. Op 23-jarige leeftijd fungeerde hij als tolk bij de enige tankslag die ooit op Nederlandse bodem heeft plaatsgevonden. Om te kunnen dienen in het Britse leger had hij voor een jaar de Britse nationaliteit aangenomen.

De herinneringen aan de slag bij Overloon zou hij zijn hele leven met zich meedragen. Dat blijkt wel uit het feit dat hij na zijn pensioen in Huizen de Veteranensociëteit opricht. Naast oprichter van de soos was hij raadslid, de eerste en enige ereburger van Huizen en geridderd in de Orde van Oranje Nassau. In februari 2016 overleed hij, drie dagen na slachtoffer te zijn geweest van een babbeltroc, op 94-jarige leeftijd.

De leeftijden van de veteranen in de soos variëren van 60 tot 93 jaar. Nieuwe veteranen zijn van harte welkom om zich aan te sluiten. De afgelopen jaren is de groep aanzienlijk uitgedund. Van 25 naar nu pakweg 13/14 man. Dit heeft te maken met de op hoge leeftijd zijnde mannen die wel heel graag willen komen, maar niet meer kunnen wegens ziekte, maar ook doordat ze overleden zijn. Ze zouden graag jonge aanwas zien in de Veteranensociëteit. Ze denken daarbij aan veteranen die gediend hebben in Libanon, voormalig Joegoslavië of Afghanistan. Maar ze begrijpen dat de jongere garde nog werkt en geen gelegenheid heeft om overdag naar de bijeenkomst te komen. Er zijn jongere veteranen geweest, maar de een na de ander blijft uiteindelijk toch weg. Ze hebben wel een lijst met namen maar volgens de wet op de privacy mogen ze die personen niet benaderen. Niet alle veteranen zijn deze middag aanwezig, één is ziek en een aantal zijn aan het overwinteren in een warmer klimaat. Ik geef ze geen ongelijk. Geen van de

veteranen heeft bij elkaar in dienst gezeten, ze hebben elkaar via de Veteranensociëteit leren kennen.

De veteranen op deze donderdagmiddag hebben respectievelijk gediend in voormalig Nederlands-Indië, Nieuw-Guinea, Suriname en Libanon.

‘Omdat Suriname geen oorlogsgebied was, mag ik eigenlijk geen veteraan genoemd worden, waar ik het overigens niet mee eens ben, want ik ben wel uitgezonden geweest,’ vertelt **Lex Tissing**. Lex Tissing verbleef in de jaren ’60-’61 als soldaat in Suriname. Hij was dienstplichtig en kon er voor kiezen om in Nederland zijn diensttijd uit te zitten of om uitgezonden te worden. In Nederland vond hij het er niet zoveel aan en hij besloot om naar Suriname uitgezonden te worden. Hij heeft daar een geweldig goede tijd gehad met de Troepenmacht in Suriname (TRIS). Hij vond Suriname een prachtig land. ‘Suriname was net als Nederlands-Indië een kolonie van Nederland en wij moesten daar optreden om Suriname te beschermen. Machtsvertoon.’ Laatst vond hij nog een grammofoonplaat met een kerstgroet van zijn ouders. Deze werd in die tijd opgenomen en naar de soldaten buiten landsgrenzen gestuurd. Toen hij onlangs terugluisterde en de stemmen van zijn ouders weer hoorde, bezorgde dat hem opnieuw een emotioneel moment. Hij had graag beroeps willen worden, maar voor zijn ouders ging dat net een stapje te ver. Waarschijnlijk heeft hij die wens onbewust op zijn zoon overgedragen, want zijn zoon zit als beroeps bij de luchtmacht en heeft tien jaar met zijn gezin in Amerika gewoond. Hij heeft ze daar regelmatig opgezocht. Hij bezocht ook Las Vegas, waar aan de ene kant de glitter en glamour je tegemoet scheen, maar aan de andere kant de *Vietnam-veteranen langs de straten vergeten onder een boom lagen te verrekken. Lex Tissing heeft uiteindelijk van de nood een deugd gemaakt en van het leger zijn hobby gemaakt; hij was 20 jaar vrijwilliger bij Defensie en heeft in de loop der jaren heel veel boeken en films verzameld over de Tweede Wereldoorlog. De kennis die hij daarover heeft vergaard deelt hij met zijn kleinzoon van 12, die zich daar ook in interesseert en later bij de marine wil.

Rein Wolvetang (83) houdt ieder jaar met de herdenking erwacht bij het oorlogsmonument bij het Sint Bernhardplein in Huizen. Twee

andere veteranen leggen er de bloemen. Rein diende vanaf mei 1954 acht jaar bij de Marine Luchtvaart Dienst (MLD) en werd in 1956 voor anderhalf jaar uitgezonden naar Nieuw-Guinea te Biak. ‘We kwamen daar aan en daar was helemaal niks. Geen enkele voorziening, geen wc’s, je billen veegde je af met een bananenblad. Geen douches, jezelf wassen deed je met een stukkie zeep in de zee. Er stonden allemaal gammele vliegtuigen waar we aan sleutelden en in die kisten zaten vechtrantsoenen uit de Tweede Wereldoorlog. Hutspot met klapstuk, kapucijners met spek. We hadden een brander en een emmer water, we prikten een paar gaatjes in het blik en dan werd die opgewarmd. Op een gegeven moment kwam er een nieuwe maat, die had gezien wat wij deden, maar die had niet gezien dat wij er gaatjes in prikten. Dus we staan daar en we horen een klap! De hutspot zat aan het plafond.’ Rein laat me een foto zien van de militaire luchtmacht. ‘Dat waren maten van me.’ De foto is genomen op zondag 18 november 1956 na de oefening ‘Nijptang’ te Biak.

‘In die bridges, had je een urinoir, een slang met een trechter. Als er een nieuwe kwam, die niet wist wat het was, dan zeiden wij: ‘Joh, je moet hier even doorheen praten, dan gaan wij in de cockpit zitten en dan moet je flink hard praten, dan kunnen we kijken of we je kunnen verstaan. En dan zeiden we dat we hem niet konden verstaan en dat hij de trechter strakker tegen zijn mond moest houden. Hij had de striemen om zijn mond staan. In plaats van naar de cockpit liepen we stiekem naar achter en hij maar schreeuwen.’

Rein vertelt me nog een leuke anekdote: ‘Ik spreek vloeiend Maleis, althans, dat dacht ik. We zaten er nog maar pas en Papoease werkstertjes waren in de barakken aan het schoonmaken. Eén van hen heette Maria. Ik wilde haar vragen of ze de gordijnen dicht wilde doen, dus ik vraag: “Maria buka tjelana.” Maar dat wilde ze niet doen en ik vond dat vreemd, maar toen zei mijn maat: “Dat zeg je verkeerd. Je vraagt nu aan haar: “Maria trek je broek uit.” Het ergste dat Rein heeft meegemaakt is dat het wel gebeurde dat jongens ‘s morgens niet wakker werden. Soms kwam dat door een hartstilstand. ‘We lagen in stapelbedden en de jongen die onder mij lag die had verschrikkelijk heimwee. Ik zag hem zo wegteren, maar hij mocht niet naar huis. En er was een jongen die zonder mondkapje verf op het vliegtuig spoot en later kreeg hij botkanker. Het eten was niks. We kregen aardappels, maar die waren allemaal verrot. We dronken Bintang bier, maar dat was lauw en de flesjes werden omgespoeld met arsenicum.’ Jaren geleden maakte hij een rondreis door Indonesië en konden ze een visum in Jakarta aanvragen, maar vanwege de reden van hun bezoek, kregen ze geen toestemming. Vorig jaar wilde hij met een aantal maten opnieuw teruggaan, want het visum kan tegenwoordig in Nederland worden aangevraagd, maar toen ze hoorden dat ze 29 uur onderweg zouden zijn, haakten ze af. Dat is op hun leeftijd niet meer te doen.

Rein laat me een foto van een watervliegtuig zien, een Catalina met de naam Karel Doorman,

vernoemd naar de schout-bij-nacht van de Koninklijke Marine die omkwam bij de Slag in de Javazee in Nederlands-Indië. De Catalina is verkocht aan Amerika. ‘Eeuwig zonde,’ vindt Rein. ‘De gereviseerde motor was een paar jaar geleden in elkaar gedraaid en de reparatie kostte €85.000,-. Vervolgens maakte het vliegtuig een waterlanding die niet goed ging en kwam het vliegtuig op zijn neus terecht. Dat was €50.000,- schade. Dat werd verholpen en hij vloog weer. Maar niet veel later draaide de andere motor in de soep. Dat kostte weer €85.000,-. Dat was bij elkaar dik twee ton. De regering wilde in dit vliegend monument geen geld meer steken en werd de Catalina aan Amerika verkocht.’ In de Tweede Wereldoorlog werd dit vliegtuig veelvuldig gebruikt in Nederlands-Indië. Omdat het toestel op water kan landen werd het gebruikt om Nederlanders uit Indië te evacueren. Lastige plekken rondom Java en Sumatra konden zo bereikt worden. Het vliegtuig stond in Lelystad, maakte rondvluchten en vloog over bij herdenkingen.

‘Bij het gemeentehuis ligt een plaquette en niemand die dat weet!’ vertelt Rein. Hij toont me een foto uit de krant van vorig jaar, waarop zes veteranen op de Huizer Veteranendag salueren bij het monument. ‘Het zou schoongemaakt worden en de overwoekerende struiken, zouden worden teruggesnoeid. We hebben al voorgesteld het monument te laten verplaatsen naar het monument aan het Sint Bernhardplein. Dat zou ook een logischer plek zijn.’ Elk jaar op Huizer Veteranendag komen de veteranen van de Huizer Veteranensociëteit bijeen. Ook bezoeken ze de Nederlandse Veteranendag, een nationaal evenement in Den Haag en nemen ze deel aan het defilé. Dit jaar is de Nederlandse Veteranendag op zaterdag 27 juni. Op 4 mei brengen ze normaal gesproken een eerbetoon aan de gevallen te Soesterberg bij Vliegbasis Soesterberg en een bloemengroet aan de graven van de bemanningsleden van de op 26 juni 1962 omgekomen Dakota X-11 op het ereveld te Loenen.

Veteranen 2019

Vliegtuig Catalina met de naam Karel Doorman. In het midden Rein Wolvetang

Dit jaar zou er op 2 mei een Regionale Veteranendag met alle gemeenten uit het Gooi zijn. Geheel in het teken van 75 jaar Vrijheid in Naarden Vesting, die voor de gelegenheid voor verkeer zou worden afgesloten. Echter, alle evenementen zijn tot 2 juni geannuleerd. Het is nog niet bekend of dit evenement naar een latere datum wordt verschoven. Houdt u daarom de evenementenagenda goed in de gaten. Het evenement zou niet alleen voor de veteranen uit de regio zijn, maar ook voor het grote publiek. Voor de veteranen zou er een bijeenkomst met lunch in de Grote Kerk zijn. Voor het publiek zouden in de vesting de volgende activiteiten zijn: voorlichting over het leger, speeddaten met veteranen, film over veteranen, colonne van militaire voertuigen en een grote stormbaan van meer dan honderd meter. Gezinnen met kinderen zouden van harte welkom zijn, want ook voor hen zou er veel te doen zijn.

Rein speelt muziek, hij kan op alle koperen blaasinstrumenten spelen. Hij is met trompet begonnen en eindigde met een saxofoon. Hij speelde in het marinekapel en speelde door heel Nieuw-Guinea. 'De favoriet was toch wel 'Geef mij maar Amsterdam' en 'Bij ons in de Jordaan'. Wat me het meest is bijgebleven? Ik was vliegtuigmonteur en werd geplaatst in een landingsdivisie. We gingen op patrouille en liepen door de bush, en op een gegeven moment schreeuwde een Papoea in zijn taal dat ik moest stoppen en

naar boven moest kijken. Hing er een meter boven me een boa boven mijn hoofd. Nou, ik was als de dood voor slangen. Ik wist niet hoe hard ik weg moest lopen.' Rein vertelt ook dat als een veteraan verkering had of getrouwd was ten tijde dat hij werd uitgezonden en hij had die hele periode steun aan zijn partner en ze had op hem 'gewacht', dan kreeg je bij terugkeer in Nederland een Zilveren Roos van het veteraneninstituut om aan je partner als blijk van waardering te geven. 'Die terugkeer in Nederland gaat tegenwoordig anders dan toen. In die tijd kwam je terug op het oude Schiphol, je kreeg een verlofbriefje dat je zes weken verlof had en een sinaasappel in je handen gedrukt en zie maar dat je thuis komt. Je moest met eigen vervoer zien thuis te komen. Dan was je blij als je ouders je kwamen ophalen.'

Thom van der Schuyt (84) zat van 1955 tot 1957 in dienst bij de Korps Mariniers en werd van februari 1956 tot mei 1957 als mortierschutter naar Nieuw-Guinea uitgezonden. Na Nieuw-Guinea werd hij voor een paar jaar naar Indonesië uitgezonden. Tijdens de zesdaagse Koude Oorlog (5-10 juni 1967) patrouilleerde hij voor de kust van het Midden-Oosten. Na deze oorlog werkte hij op een booreiland en heeft hij over de hele wereld gezworven. Ook werkte hij op een Zeppelin en zegt daarover: 'Als enige Nederlander ben ik bemanning geweest op een luchtschip, op een Zeppelin. Daar heb ik 'sympathieke' din-

Veteranen Soesterberg

gen gezien. Want je kon er mee stilhangen. Ik heb dat vier jaar gedaan van Canada tot Mexico.' Paul Schiffers laat me zijn tekening van de nog jonge Thomas van der Schuyt zien. 'Toen was ie nog knap,' grappen de anderen.

Steeff de Boer (86) volgde een technische opleiding als torpedomaker bij het Marineopleidingskamp in Hilversum. In 1951 was hij een half jaar kustbewaker van Nieuw-Guinea. President Soekarno, de president van Indonesië, vond dat Nieuw-Guinea bij Indonesië moest horen. Steeff had voor zes jaar bijgetekend en ging na dat half jaar terug over Sourabaja, langs Ceylon, Sri Lanka, door het Suezkanaal via de Middellandse Zee weer richting Den Helder. Ook volgde hij drie weken een opleiding in Amerika en op Hawaï. Daarna ging hij naar Pearl Harbour, de Hawaiëilanden en de Marchalleilanden.

Ben Horst is de oudste (bijna 93) en de enigste Indonesië-ganger van de soos. Ben Horst oogt nog zeer vitaal en aan zijn uiterlijk zou ik hem geen 93 geven. Er zijn niet meer zoveel Indonesië-gangers meer in leven. Ondanks ziekte en verdriet te hebben meegemaakt in zowel zijn diensttijd als zijn persoonlijk leven, beschikt Ben over een positieve instelling en de nodige humor. Ben diende van juni 1947 tot en met oktober 1950 bij de Koninklijke Luchtmacht in Nederlands-Indië. Hij was gesitueerd in Noord-west-Sumatra. Op zeker moment liep hij malaria

Plaquette bij gemeentehuis

op. Dit duurde zes maanden. Hij kan het zich nog goed voor de geest halen: 'Het was 35 graden en ik ging in de zon zitten, maar ik rilde van de kou. Ik heb 6 maanden op hospitaalschip de Groote Beer gelegen. Ik had zo'n dorst. Naast mijn bed stond een emmer gevuld met vijf liter water. Die dronk ik binnen de kortste keren leeg.' Die malaria-aanvallen kwamen en gingen. Zelfs maanden later kon hij plotseling, alsof het naweeën waren, nog een aanval krijgen. Toen hij midden in de bush-bush zat, en een andere tropische ziekte had opgelopen, heeft het geloof hem gered. Hij zegt daarover: 'Bidt en u zal gegeven worden. En daar geloofde ik in en dat gebeurde ook. Ik heb intens gebeden en de volgende dag was de ziekte over.' Ook overleefde hij een frontale botsing. In de Tweede Wereldoorlog was Ben tussen de 13 en 17 jaar. Van het laatste oorlogsjaar herinnert hij zich dat hij regelmatig in greppel of hooi 'onderdook'. Hij was een 'uit de kluiten gewassen knul' zoals hij zichzelf noemt en liep het risico op de wagen gezet te worden en weggereden naar Duitsland. In de zomer van 1947 was het tropisch warm en zocht hij verkoeling in de in de Tweede Wereldoorlog door de Duitsers gebouwde bunkers.

Cris Velthuis (89) diende van 1948-1960 bij de mariniers en kreeg diverse standplaatsen. Hij was onder andere chauffeur in Nieuw-Guinea. Ook hield hij met de infanterie de wacht bij het radiostation van Soerabaja. Er was geen eten en er waren geen koelkasten. Vervolgens ontstond er muiterij en kregen ze wel koelkasten. Toen hij in het najaar van 1950 naar huis mocht, ging hij niet in uniform, maar in burger. Al wat hij droeg was een overhemd en een broek. Eenmaal aangekomen op Schiphol-Oost bleek dat het 15 graden vroom en er een meter sneeuw lag. Hij diende het leger onder een streng regime, zes jaar bij de marine en zes jaar als reserve. Na zijn diensttijd heeft hij 33 jaar als directiechauffeur gewerkt bij Ceteco. Hij werd uit één van de 78 sollicitanten gekozen en weet bijna zeker dat hij deze baan dankte aan zijn marinier verleden.

Rob Moerman (60) heeft bij de infanterie van 1980-1985 gediend en is in '81-'82 voor een half jaar uitgezonden geweest naar Libanon en zit sinds anderhalf jaar weer in dienst. Hij is gekleed in een dagelijks legertenuue en heeft er een 'sterretje' bij. Om te weten te komen wat dat toch was wat ik bij binnenkomst merkte en waar ik niet meteen de vinger op kon leggen stel ik aan Rob Moerman de vraag wat dat toch is met 'het leger'. Waarom komen deze mannen bij elkaar? Wat trekt elkaar zo aan? Rob antwoordt: 'Heel veel jongens gaan er jong

in. Ze zijn 17 of 18 jaar. In de opleiding krijg je het groepsgevoel. Je leert: als individu ben je niks, als team ben je alles. Dat groepsgevoel is waanzinnig belangrijk. Als je uitgezonden wordt, maak je uitzonderlijke dingen mee. Dat versterkt het groepsgevoel, dat versterkt het gevoel dat je er echt toe doet en echt iets bijdraagt. Kom je terug in Nederland dan ziet de wereld er opeens heel anders uit. De saamhorigheid valt weg. Iedereen is weer een individu. Iedereen gaat voor zichzelf en voor zijn carrière. Natuurlijk kun je bepaalde vrienden vertrouwen, maar dat is anders dan met iemand die je eigenlijk niet goed kent, die waarschijnlijk nooit je vriend zal worden, maar die er wel écht voor jou is op het moment dat je in moeilijkheden komt. Dat is een heel ander gevoel dan dat je een vriend hebt, waarvan je denkt dat die er voor je is, maar als het moeilijk wordt: is die persoon er dan ook? Ik denk het niet. Dus, als je weer terug in Nederland komt, met name de oudere veteranen zoals hier, die tijdelijk in dienst hebben gezeten, missen dat gevoel. Hun hele leven blijven ze verlangen naar een stukje spanning aan de ene kant de hechte kameraadschap aan de andere kant. Het blijft trekken, een bepaald gevoel dat je niet kwijtraakt. Kijk, een vriend kan je laten vallen, maar een maat in het leger, daar kun je blind op vertrouwen. En dat gevoel, die wetenschap, dat

delen we hier. Tijdens de opleiding wordt heel erg gecultiveerd dat je als groep gaat handelen en werken. Je laat nooit iemand achter, je bent er altijd voor elkaar, je hebt altijd buddy's. Maar dat is ook nodig, want als groep ben je sterker.'

*Vietnam-veteranen: Vietnam telt drie miljoen gedemobiliseerde militairen - nog afgezien van degenen die in het Zuid-Vietnamese leger hebben gevochten. In overgrote meerderheid leven zij in schrijnende armoede, vooral degenen die als dienstplichtigen hebben gevochten en dus

Embleem Veteranensociëteit

1. Joop van Mil door Paul Schiffers
2. Cris Velthuis tekening door Paul Schiffers

geen aanspraak kunnen maken op een militair pensioen. Alleen beroepsofficieren met een staat van dienst van minstens 25 jaar hebben recht op een uitkering, maar die is veel te laag om van te leven. (Bron Volkskrant online)

Meneer de Koekepeer

Voor grote en kleine kinderen, herinneringen aan de oorlogstijd van de in Huizen wonende auteur Alexander Jansen die in de oorlog in Voorburg woonde.

Voorburg, medio januari 1945

Als Mam haar zin begint met ‘Mamma’, word je als een kind behandeld. Begint ze met ‘Ik’, dan hoor je bij de volwassenen. Mam staat boven aan de trap. ‘Ben jij daar, Ton? Kom gauw boven. Ik wil iets met jou bespreken.’ Een dikke tak die van een boom was afgewaaid sleep ik mee de trap op. Voor in de kachel. Laatst vond ik ook een winterpeen. Wat was mamma daar blij mee! We wonen in de slaapkamer van mijn ouders: bedden aan de ene kant, tafel en stoelen aan de andere kant en de kachel in ’t midden. Om zoveel mogelijk warmte af te geven loopt de kachelpijp dwars door de kamer tegen het plafond aan richting de schoorsteen. Kolen? Allang onbetaalbaar! Nu zijn ze er helemaal niet meer. De Limburgse mijnen liggen in bevrijd gebied. In het ijskoude zijkamertje waar mijn bed staat, neemt Mam mij apart. Zij slaat een arm om mij heen. ‘Lieverd. Ik weet dat jij dit niet fijn zult vinden. Volgende week word jij acht jaar, maar er komt geen verjaarspartijtje. Ik vind het zo sneu! Niet alleen voor jou, hoor! Je weet hoe wij eraan toe zijn. We dachten met kerst bevrijd te zijn, maar ‘ze’ zijn nog altijd niet vertrokken. Nijmegen is bevrijd, Arnhem is er vreselijk aan toe en in België laait de strijd weer op. Wij houden ons hart vast. Dát Hitler wordt verslagen is zeker. Maar wanneer...?’ Arnhem en Nijmegen kon ik aanwijzen op de blinde kaart. Daar kreeg ik een acht voor van meneer Markus. Over mijn verjaardag haal ik m’n schouders op. Geeft niks! Vriendjes van school zie ik bijna niet meer, want er is vaker geen school dan wél. Er is geen verwarming in de school, zeggen ze. Nou, ik weet wel beter: meneer Markus is ondergedoken. Daar weten wij zogenaamd niets van. We verraden niemand! ‘Ik ga de was doen,’ zegt Mam. ‘Ga jij een poosje de straat op. De zon schijnt.’ Mam zet een teil met wasgoed op de kachel. De teil wiebelt en de kamer raakt vol waterdamp en vieze luchtjes. Straks moet ik meehelpen de was uit te hangen op zolder. Om de was helemaal droog te krijgen, wordt alles later op een rekje gehangen en voor de kachel gezet.

Ik stop mijn handen diep in de zakken zodra ik op straat kom. Ik had willen, maar die

zijn gejat. Mijn klompen klossen in de stille straat; schoenen zijn onbetaalbaar. Ik roep: ‘Hoe-òp, hoe-òp, hoeoeoe-òp! Komt er iemand buiten spelen?’ In de andere buurt roepen ze: ‘Hoe-oj!’ Daar ken ik er wel een paar van, maar daar speel ik nooit mee. Ik roep nog een keer: ‘Hoe-òp!’ Robert de Waard komt naar buiten. Ik vraag: ‘Bij jou thuis? Postzegels ruilen?’ ‘Gaat niet, mijn moe is met de naaimachine bezig. Ze moet profiteren van het daglicht. Ik krijg een nieuw stuk in m’n broek, want die was helemaal dóór. Bij jou?’ vraagt Robert. ‘Ook niet. Mijn moeder doet de was.’ Uit gewoonte lopen we naar school. Geen leven te bekennen. Eng, zo’n donker verlaten gebouw. ‘Meneer Boom, komt er aan,’ zegt Robert. Iedereen kent hem, vroeger was hij conducteur op de Blauwe Tram. Alles had hij meteen in de gaten. Hij is gepensioneerd, maar draagt nog steeds een broek met rode tressen. Dagelijks maakt hij tochten door heel Voorburg, lopend of op de fiets. Hij heeft zelfs nog luchtbanden! We halen onze handen uit de zakken, want dat hoort zo. We hebben geen zin in een standje. Ik groet beleefd: ‘Dag meneer Boom.’ Wat wordt beantwoord met een vriendelijke knik en: ‘Dag jongens.’ Robert zei iets anders! ‘Wát zei jij nou?’ Hij trekt een parmantig gezicht: ‘Dag meneer de Koekepeer, zei ik!’ ‘Hè? Durf jij dat?’ Robert begint te schateren: ‘Wat je zegt maakt niet uit; meneer Boom is toch hartstikke doof. Echt waar!’ Dat wist ik niet. Met Robert kun je lol hebben. Wij lopen naar de Vliet om over het ijs naar de andere kant te komen. O nee! De ijsbreker heeft het ijs gebroken! De dikke schotsen zijn vast groot genoeg om ons te houden. Bij dat lage stukje kademuur onderaan de brug stapt Robert gemakkelijk op een grote schots. Maar dan horen we de stem van de tierende brugwachter! ‘Sodemieter nog an toe! Moet jij ook verzuipen, jochie? Is één niet genoeg geweest? Jij vertoont je eigen daar nooit meer, anders zwaait er wat. Begrepen?’ Hij knijpt in mijn wang en in mijn arm. Zijn handen stinken naar diesel. Een knallende zwaai voor mijn kop, een schop onder mijn kont. ‘Opsodemieteren!’ Robert staat al aan de overkant op mij te wachten. Met nog de schrik in de benen loop

ik over de brug naar hem toe. Er staan twee andere jongens bij Robert uit de ‘hoe-oj’-buurt. Die ene heet Maarten. Maarten noemt de ander Stef. ‘Bij Park Leeuwensteijn kun je veilig schotsje lopen,’ meent Stef. ‘Ieder z’n eigen verantwoording,’ bepaalt hij, ‘anders gaan er twee tegelijk koppie onder.’ ‘Kom we gaan daarnaartoe!’ zegt Robert. Traag drijven ijsschotsen met de wind mee. Van de wal op de eerste schots springen is spannend. Je moet geen natte poot halen en bijtijds overspringen op een andere schots, anders drijf je af. Voor de terugweg klauteren we even op het droge, anders ‘telt het niet’. Maar vanmiddag komen we niet aan de terugweg toe. Twee Duitse soldaten staan ons al op te wachten en trekken ons de kant op. Verderop klinkt het geluid van zware motoren met zijspan. ‘Schau mal, Heinz! Was das doch für Soldaten sind! Gewinnen wir nochmal den Krieg! Bestimmt genau!’ roept de een. ‘Glaubst du?’ mompelt de ander en tegen ons brult hij: ‘Jetzt aber schnell weg! Bevor der Leutnant kommt. Weg! Weg!’ Met een driftige zwaai en een brede grijns op zijn gezicht zet hij zijn woorden kracht bij. Duits verstonen wij niet, maar duidelijk was het zeker! Stef en Maarten gaan naar huis. Wij ook. Zij zorgen dat de brugwachter mij niet in het vizier krijgt.

Mam wacht mij op, beneden in de kou bij de voordeur. ‘Meneer Boom was even aan de deur. Jij bent de enige man in huis. Stel je voor, dat ze...’ Geen verwijt over het ‘schotsje springen’. Meneer Boom heeft ons gezien en heeft Mam alleen van die soldaten verteld.

*** Een dag later horen wij, dat meneer Boom is doodgeschoten. Hij was opnieuw gaan kijken op die plek bij de Vliet, waar geschut werd geïnstalleerd. ‘Halt! Nicht weiter!’ riepen de soldaten, ‘Stehen bleiben!’ Meneer Boom zag alles, maar hoorde niets.

Voor het eerst huilde ik voor het slapen gaan... om de oorlog.

lang en zwaar
liggend in water
vult regen de holtes
worden waterspiegels één

vrijheid

in vertekening van horizon
in verschuiving van betekenis
in ontarding van bedoeling

wilskracht vloeibaar op de deining
drijft af naar een ver vroeger
op de natte ogen
spiegelt de maan in stilte

© Erica Wesseling
Voor meer gedichten en kunstwerken
zie ook www.ericawesseling.nl

Schipper
W O N E N
sinds 1967

Gordijnen, Zonwering en Behang
Tapijten, PVC, Hout, Laminaat
Advies aan huis

Kerkstraat 45
1271 RK Huizen info@schipperwonen.nl
Tel. 035 - 525 22 25 www.schipperwonen.nl

Vleeswaren van ALIE & NICO KLEIN Groot in kwaliteit

Wij hebben een uitgebreid vleesassortiment van
(h)eerlijk vlees uit het Gaasterland in
Friesland en Simmental in Oostenrijk.

Dus ook mooie stukken vlees voor op de barbecue!

Deze week een speciale aanbieding:

Runderhamburgers
3 + 1 GRATIS

Yakitorispies (kippedij)
3 + 1 GRATIS

25% KORTING op Bavette
heerlijk mals stukje rundvlees

Tot ziens op de markt.

DONDERDAG Bussum - Wilhelminaplanthoof - VRIJDAG Laren - Plein 1945 ZATERDAG Huizen - Oude Raadhuisplein

www.kleinvleeswarenspecialist.nl

VAKGARAGE®

VISSER'S AUTO'S

JOH.v.d. HULST

Sinds 1936

Chardonnay

Carménère

Cabernet Sauvignon

Malbec

Merlot

Sauvignon blanc

Aktie

Per fles € 7,55

Bij 6 flessen

€ 6,99 per fles

Achterbaan 36 - 1271 TZ Huizen - Tel. 035 - 5253384

Visser Kaas

Chese Käse Fromage Since 1916

adres: Nijverheidsweg 20, 1271 EA Huizen, NL
tel: +31 (0)35 6568000 fax: +31 (0)35 5250784
e-mail: info@visser-kaas.nl www.visser-kaas.nl

Geef kinderen een KANS op vrijheid

Op 5 mei is het 75 jaar geleden dat de Tweede Wereldoorlog is beëindigd. We vieren dat we sindsdien weer in vrijheid leven en dat we samen verantwoordelijk zijn om deze vrijheid door te geven. Vrijheid is in onze tijd een van de belangrijkste maatschappelijke waarden. Het betekent dat je als mens de mogelijkheid hebt om zelf te kiezen en dat de overheid ervoor zorgt dat je deel kunt nemen aan het maatschappelijke, economische en politieke leven.

Voor ons in Nederland is dat heel vanzelfsprekend. Maar in Albanië is dat niet het geval. Door hun erbarmelijke leefomstandigheden hebben de Albanese dorpsbewoners in de bergen allerm minst een keuze. De overheid laat hen letterlijk en figuurlijk in de kou staan, waardoor ze niet in vrijheid kunnen leven zoals wij.

De Stichting Albanië Comité Huizen wil samen met u vrijheid doorgeven. Daarom is het KANS-project opgezet, een financieel adoptieplan dat staat voor Kinderen Albanië Naar School. Door een vaste financiële bijdrage krijgen kinderen de mogelijkheid hun lagere en middelbare school af te ronden, terwijl tevens gezorgd wordt voor voedsel, kleding, medicijnen en andere hulpmiddelen om een gezin te ondersteunen. Op deze manier krijgen ook deze kinderen een KANS op vrijheid, zodat ze zelf keuzes kunnen maken voor een betere toekomst.

Er zijn drie mogelijkheden om een KANS-kind in vrijheid te laten leven:

- individueel met een maandelijkse bijdrage van € 22,-
- gezamenlijk als gezin, schoolklas, bedrijf, sportclub, catechesegroep etc.
- met een eenmalige gift naar rekeningnummer NL24 RABO 0166 9658 20 ten name van de Stichting Albanië Comité o.v.v. KANS.

Meer informatie op www.albaniecomite.nl of neem contact op met de familie Lubbers via familubbers@albaniecomite.nl of tel. 035-5263249. U kunt ook bijgaande antwoordstrook invullen en per post versturen of in de brievenbus doen bij de secretaris van het Albanië Comité.

KANS Albanië Comité

Ja, ik wil kinderen een KANS geven op vrijheid en scholing, en meer informatie hebben over het KANS-project van de Stichting Albanië Comité Huizen.

Naam: _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

Telefoonnummer: _____

E-mail: _____

(U kunt deze antwoordstrook per post versturen of in de brievenbus doen bij secretaris Laurens Rebel, De Ruyterstraat 15, 1271 SR Huizen).

www.albaniecomite.nl • www.facebook.com/albaniecomitehuizen

PCOB- afdeling Huizen

Als onderdeel van de landelijke PCOB wordt gestreefd naar belangenbehartiging op het gebied van koopkracht, digitalisering, zingeving, zorg-welzijn-wonen en veiligheid. Ook kunt u bij ons terecht voor advies en ondersteuning bij maatschappelijke vraagstukken.

Activiteiten:

- Maandelijkse ontmoeting, ontspanning en/of educatie
- Drie à vier keer per jaar KBO-PCOB themamiddag
- Maandelijks koffiedrinken in de Brassershoeve
- Busreisjes

Ledenvoordeel:

- Maandelijks eten in de Oude Pastorie
- Korting bij de "Vrienden van de PCOB"
- Collectieve zorgverzekeringen
- Belastingservice voor minima
- Rijbewijskeuring
- KBO-PCOB energie

Informatie:

Mw. M. Oor, voorzitter (035-5231056)
Mw. H. Vos, secretaris (035-5251178)

SCHOENMAKERIJ ANDRÉ

Tevens kledingreparatie en stomerij.

Langestraat 28 • 1271 RB Huizen (n-h) • 06-23495268
www.schoenmakerijandre.nl

DE PAUW OUTLET

*Knip de bon uit
en lever deze in
voor de 25%
extra korting!**

25% EXTRA kassakorting

Voorbaan 25
1271 RR Huizen
Telefoon 035 - 525 12 12
www.handwerkzaakdepauw.nl
info@handwerkzaakdepauw.nl

* Kassakorting éénmaal mogelijk.

Zaterdagavondzang

Oude Kerk
zaterdag 9 mei 2020 19.45 uur

Afgelast

Aannemersbedrijf
BOUT & Zn. BV

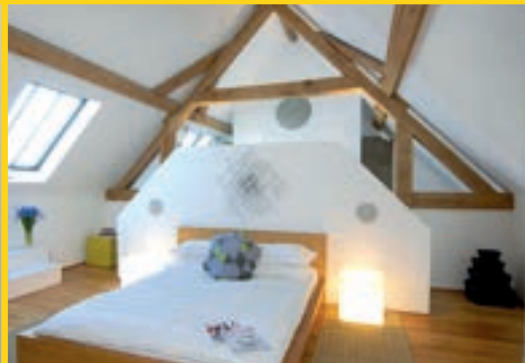
Sinds 1925

www.aannemerbout.nl

Industrieweg 9a, 1271 AJ Huizen 035 - 5252229

Van klein project tot complete verbouwing

TOTAALPAKKET

PLAMECO
PLAFONDS

morgen mooier wonen

Een metamorfose voor de hele ruimte

Een Plameco plafond zorgt voor een metamorfose van een ruimte. Ieder plafond wordt op maat gemaakt en voorzien van jouw wensen. Al meer dan 35 jaar realiseren onze Plameco specialisten plafonds waar je van opkijkt!

Voor iedere ruimte een persoonlijk lichtplan

Goede verlichting in huis is erg belangrijk, maar het is vaak een uitdaging om de verlichting in een kamer op de juiste manier in te richten. Onze Plameco adviseurs helpen je hier graag bij. De adviseur zal een persoonlijk lichtplan maken naar aanleiding van jouw wensen. Zo heb je binnenkort niet alleen een nieuw plafond, maar ook de beste verlichting voor bij jou thuis.

Geschikt voor iedere ruimte
Ieder Plameco plafond is

vochtbestendig en schimmelwerend, waardoor ze ook geschikt zijn voor vochtige ruimtes zoals badkamers en overkappingen. Het plafond blijft in goede staat en er zullen geen schimmel- of vochtplekken op ontstaan.

Advies aan huis

Om te kunnen bepalen welk plafond het beste bij de ruimte en bij je wensen past, komt een van onze adviseurs graag langs om je hierbij te helpen. Daarnaast kan de adviseur een vrijblijvende offerte maken, zodat je later niet voor verrassingen komt te staan. Via plameco.nl kun je direct een afspraak maken met een van onze adviseurs.

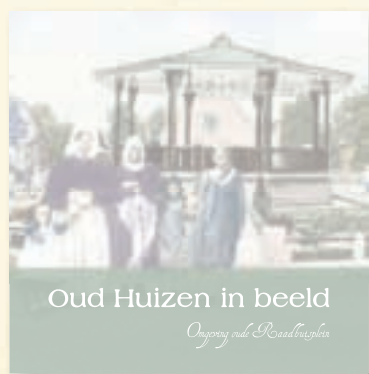
Voor meer informatie kom eens kijken in onze showroom of ga naar plameco.nl

Plameco Huizen
Rokerijweg 12, 1271 AH Huizen
085 0600 300 | plameco.nl

...wordt vervolgd

Verkrijgbaar bij **Drukkerij J. Bout & Zn.**

Ceintuurbaan 32-34 - 1271 BJ Huizen - Tel. 035-5253293 - www.boutdruk.nl

J. BOUT
ELECTRISCHE BOEK- EN HANDELSDRUKKERIJ
CEINTURBAAN 32-34
HUIZEN (N.H.)
TEL. 293 - GIRO 177897
BANK: AMSTERDAMSE BANK
www.boutdruk.nl

J. BOUT & ZONEN
drukkers met traditie

Ceintuurbaan 32-34 | 1271 BJ Huizen
Tel.: 035 - 525 32 93 | www.boutdruk.nl

de Brassershoeve

*“de Brassershoeve”
het gezellige
ontmoetingscentrum
voor 55-plussers*

Wij stellen ons graag even aan u voor:

Stichting Gebruikers de Brassershoeve is gevestigd in een historisch pand op de Waterstraat 2 in Huizen (achter de Oude Kerk).

Helaas hebben ook wij in overleg met de gemeente Huizen moeten besluiten om ons centrum, vanwege de corona crisis, voor alle activiteiten te sluiten. Bekijk regelmatig onze site voor meer informatie.

!!Eind september starten we ook weer met nieuwe cursussen!!

Heeft u een computer, iPad, iPhone, Android tablet, Android smartphone en vraagt u zich af wat u er mee kunt doen of zou u er meer mee willen doen, dan is één van onze cursussen iets voor u. Vindt u het minder prettig om een hele cursus te volgen of heeft u specifieke leerwensen? Dan is onze individuele hulp misschien iets voor u. Dit betekent dat u één op één les krijgt van een deskundige docent.

Voor mondelinge informatie over al onze cursussen of als u zich wilt inschrijven, bel dan even met Geert Vedder op telefoonnummer 06 11 41 93 08. Hij helpt u graag verder.

Heeft u interesse kijk dan eens verder op onze site. Hier vind u alle informatie over onze activiteiten, cursussen en ook onze Helpdesk.

We hopen u spoedig in goede gezondheid in ons centrum weer te mogen begroeten.

www.debrassershoeve.nl

BANKETBAKKERIJ OLSTHOORN 'T GOOI

Lid van:
PATISSERIE
COLLEGE

Lindenlaan 18 - Huizen - T: 035-5253921 - E: huizen@olsthoornbanket.nl
Amersfoortsestraatweg 3E - Naarden - T: 035-6949000 - E: bestel@olsthoornbanket.nl

Wat wilden de Duitsers met het beton bij de Phohi-zenders?

Het betonmysterie

door Dick Kos

Tussen 1937 en 1957 bevond het zenderpark van Radio PHOHI zich nabij de plek waar nu de Phohi-flat in Huizen staat. PHOHI staat voor Philips Omroep Holland Indië en was de verbinding tussen Nederland en Nederlands-Indië. De zendmasten waren tot ver in de omtrek te zien. In de oorlogsjaren waren de Duitsers er aanwezig. Zij verbleven in barakken bij het zenderpark. Omwonenden van destijds zagen dat de Duitsers tijdens enkele warme zomerdagen in de zomer van 1943 of 1944 - jaartal is niet meer precies te

achterhalen - met een dragline een groot en diep gat groeven, achter het zenderpark, in het verlengde van de Tulpstraat, en in het midden van de Studiostraat, die er toen nog niet lag. Er is gezien dat er werd gegraven tot aan de wel. In het gegraven gat dat door ooggetuigen werd geschat op een kuil van ongeveer 50 x 60 meter en 3 meter diep, werd vervolgens beton gestort. De ooggetuigen die nog leven, waren destijds kinderen. Zij gingen kijken, ondanks dat ze bij de zenders eigenlijk niet mochten komen. Het zenderpark had echter wel een bepaalde aantrekkingskracht. Er waren houten en stalen masten, en tussen sommige masten waren draden gespannen waar de vliegers van de buurtkinderen soms in verstrikt raakten. Ook werd er wel geklommen in de houten masten. In de buurt hoorde je vaak een zoemend geluid vanuit het zenderpark en het geluid van water, dat mogelijk gebruikt werd ter verkoeling van de apparatuur. In de kuil waarin het beton was gestort, stond een betonnen plaat. De nog levenden omwonenden die dit gezien hebben, zijn er van overtuigd dat de Duitsers hier een bunker gingen bouwen, waar de betonnen plaat de fundering van zou zijn. Echter was die betonnen plaat bijna 2 meter dik. Er wordt verteld dat de Duitsers er een commandopost wilden gaan bouwen voor de Duitse Wehrmacht en van daaruit de zenders wilden gaan beschermen. Ooggetuigen zagen destijds grote activiteit bij de kuil. Grote wagens met daarop grote hoeveelheden ijzer, werden door de Duitsers naar de kuil gereden. Het ijzer werd in de kuil gestort. Eén Huizer zag dat de hond van de Duitsers, een jachthond die de naam Nero had, door één van de wagens werd aangereden en daarna door de politie werd doodgeschoten. De bewoners van de Huizer-zuidbuurt van destijds zagen deze wagens af en aan rijden, via de Haardstedelaan richting de zenders. Omdat het eind van de oorlog naderde, hebben de Duitsers de klus nooit kunnen voltooien. Bij de bevrijding lag de kuil nog open, met daarin de betonnen plaat en daarop grote hoeveelheden ijzer. Veel Huizers die de bevrijding meemaakten hebben toen het betonijzer uit de kuil gehaald en hebben daar erebogen van gemaakt, die opgesteld werden tijdens de bevrijdingsfeesten. Ook werd tijdens de bevrijdingsfeesten de Nederlandse vlag in de 60 meter hoge houten zendmast, die in het verlengde van de Tulpstraat stond, gehangen. Deze vlag raakte echter los en waaide weg tot op het Meentpad, een pad dat vanuit de omgeving Haardstedelaan richting het Gooimeer langs de Oostermeent lag. Na de oorlog heeft het gat met de betonnen plaat nog lange tijd open gelegen. Er bleef een kuil over waar kikkers en salamanders in zaten. Na het leeg komen van het zenderpark, eind jaren 50, en het neerhalen van de zendmasten, begon men met het bouwen van de Zenderwijk. De betonnen funderingen die onder de neergehaalde

zendmasten stonden werden in stukken langs de Gooimeerkust neergelegd, maar de betonnen plaat in de kuil, was zodanig groot dat men deze in de grond heeft laten zitten en na het dichten van de kuil is de Studiostraat erop gebouwd. Om precies te zijn: de betonnen plaat meet 40 x 40 meter met een dikte van 1,75 meter, die 1,70 meter onder het maaiveld ligt. De plaat ligt onder de perceelnummers 16 t/m 28 van de Studiostraat en onder de perceelnummers 21 t/m 25, die later zijn gebouwd. Bij het bouwen van de wijk Gemeenlanden, eind jaren 90, stuitte men weer op de betonplaat (zie foto).

Het beton was toen een obstakel. In krantenberichten van destijds was te lezen dat niemand precies wist waarom dat beton daar lag. Men heeft uiteindelijk besloten om de betonplaat te laten liggen en een aantal huizen werden gebouwd boven de betonplaat. Ik heb vorig jaar de betonplaat gezien in de kruipruimte van één van deze huizen. De betonplaat blijft echter een mysterie, want in de gemeente- en streekarchieven is niets te vinden over de reden waarom dit beton daar is gestort. Er zijn meerdere mogelijkheden. De Huizers die destijds gezien hebben dat de Duitsers hier aan het werk waren, zijn er allemaal van overtuigd dat hier een bunker gebouwd werd. Sommigen hebben het zelfs over meerdere bunkers en ondergrondse kelders waar nog munitie en wapens zouden liggen. Keldertoeegangen zijn nooit gevonden, er waren ook geen ventilatieopeningen. Als het dan niet bedoeld was om een bunker te bouwen, wat dan wel? Het was geen grondplaat voor een zendmast. Op die plek stond geen zendmast en een nieuw te bouwen zendmast hoefde niet op een plaat van een zo groot formaat en dikte te staan. Misschien was het de basis voor een V1-lanceerplaats, dat zou kunnen, maar aannemelijker is het volgende: De plaat was hoogstwaarschijnlijk bedoeld voor een FLAK-stelling. FLAK staat voor Flugabwehrkanone (Duits luchtafweer geschut). Rondom het IJsselmeer zijn er meerdere van die stellingen geweest, omdat de bezetter de vliegtuigen van de geallieerden uit de lucht wilden halen. Er zijn in het land in de kustprovincies en bij uitstulpingen nabij het IJsselmeer meer van die platen van dezelfde afmetingen 40 x 40 meter gevonden. Het luchtafweergeschut woog 1500 kilo en had radarstellingen. Gezien het gewicht en de trillingen van de radarstellingen was een grote betonplaat nodig met een grote dikte waar veelal ook betonnen munitienissen in zaten. De 1,75 meter dikte van de plaat was nodig, omdat het gevaar was dat het beton zou gaan scheuren door de trillingen van de radar, als de plaat minder dik zou zijn. Op het Zeepad in Harderwijk is ook een FLAK-stelling gevonden. De resten van de betonplaat zijn daar nog te zien, maar liggen momenteel wel wat verscholen tussen bomen nabij een voetbalveld aldaar. Ook schijnen er nabij Utrecht betonplaten gevonden te zijn van dezelfde afmetingen. Ik vind dit zeer aannemelijk, maar een 100% zekerheid is er niet. Maar misschien is het ook wel leuk dat er een vleug van mysterie omheen blijft hangen. Bij de bevrijding heeft het in ieder geval een rol gespeeld, het ijzer had toen gelukkig een feestelijk doel. (Veel van de informatie uit dit artikel is aan mij verteld door ooggetuige dhr. Izaäk Wiesenekker, die geboren is in 1935 en in de oorlogsjaren als kind op de Bloemenweg in Huizen woonde) Meer artikelen over de Phohizenders kunt u lezen in de komende Ratels.

Van het bestuur van de Historische Kring Huizen

Vele individuen en organisaties in Nederland hadden al lang prachtige plannen om de 75ste verjaardag van de 5 mei= Bevrijdingsdag te vieren. Zij wilden evenementen organiseren, verhalen over de Tweede Wereldoorlog vertellen en de betekenis van Vrijheid overbrengen. De Historische Kring Huizen (HKH) hoorde daarbij. De landelijke en lokale overheid verstevigde deze plannen met het initiatief ‘75-jaar-Vrijheid’ met daarin meer coördinatie en breedte dan de oorspronkelijke 5 mei-1945 oriëntatie. De Gemeente Huizen en de HKH sloten zich daar, met vele andere Huizer organisaties enthousiast bij aan. Er werd hard (samen)gewerkt aan vele initiatieven, ook door de HKH. Jammer genoeg moesten wij buigen voor het COVID19 virus en hebben we alle groepsevenementen uit of af moeten stellen.

In goed overleg met de Gemeente Huizen en de 75-jaar-Vrijheid-organisatie is besloten het HKH-plan om een Vrijheidskrant uit te brengen juist wel door te laten gaan. En deze ligt nu voor u en is gratis verspreid bij 18.500 huishoudens in Huizen. Dit alles kon met inachtneming van de gedragsafspraken over COVID19. Het is een krant geworden die voortbouwt op - en daarmee een ode brengt aan - de 75 jaar geleden door Drukkerij Bout uitgegeven Huizer Bevrijdingskrant. De inhoud is gemaakt door vele auteurs en materiaal aanbrengrers uit Huizen en omstreken en poogt een weerspiegeling te zijn van de veelheid aan invalshoeken van het 75-jaar-Vrijheid-thema met de nadruk op Huizen, zoals: geschiedschrijving, persoonlijke beleving, ellende en terreur, slachtoffers, moed en opoffering, strijd, vrijheid toen en nu, vrijheidsviering, hoe ga je verder, hoe voorkom je herhaling, en nieuwe strijd op andere vrijheidsterreinen.

Met de recente ‘invasie’ van het coronavirus komen deze dilemma’s weer naar boven: individuele vrijheid is soms in strijd met de veiligheid van anderen. En voorkoming van ellende voor allen vraagt herijking van eigen gedrag, discipline, opoffering en zelfs acceptatie van slachtoffers. Kennis over het verleden helpt bij het kiezen van de juiste maatregelen in het heden en de bereidheid deze op te volgen. Nieuwe kennis

Geschiedenis?

Familie leeft slechts in haar dromen.
Te jong nog voor dat grote verdriet,
oud door goddeloosheid die ze ziet.
Teruggekeerd, maar nooit thuiskomen.

Haar geschiedenis lekt langzaam weg.
Haar verleden wordt amper geloofd,
en bestaat alleen nog in haar hoofd.
Als het failliet van haar lijdensweg.

Bevrijd, al vijfenzeventig jaar!
Het schrijnen is nog steeds niet geheeld.
De wereld, een brandhaard vol gevaar.

Laat onze vrijheid niet weer begraven,
oorlog mag je niet tolereren.
Blijf immer aan die vrede schaven.

Cecile Koops ©2020

Ewoud Doyer, voorzitter

Waargebeurd verhaal over een onderduikkind:

De papegaaien van Moshe

geschreven door Ineke Kievit-Broeze

Wat doet het met je wanneer je als tweejarig kind moet onderduiken, en je je ouders niet meer ziet?

Ineke Kievit-Broeze, woonachtig te Huizen, ging op zoek naar het onderduikkind Jopie, dat vanaf 1943 bij haar grootouders in Nijverdal verbleef tijdens de Tweede Wereldoorlog. Ze vond hem, inmiddels een bejaarde man, en bezocht hem in Israël. Het verhaal van haar zoektocht, en van haar ontmoeting met Moshe (zoals hij eigenlijk heet), heeft ze opgeschreven in het boek 'De papegaaien van Moshe', dat de derde week van maart is verschenen.

'Ik had al een boek geschreven over mijn grootmoeder,' vertelt Ineke Kievit, 'en dacht dat ik daarmee wel klaar was met schrijven. Dat was 'De zuster van mijn moeder'. Totdat het verhaal van ons onderduikkind Jopie weer boven kwam. Toen werd me duidelijk dat ik ook een verhaal moest schrijven over mijn grootouders aan vaders kant. Wat zij hebben gedaan in de oorlog, blijft heel bijzonder. Ga maar na: ze hadden al 9 kinderen, en zouden die allemaal in gevaar brengen als ze een Joods kind in huis zouden nemen. En tóch hebben ze het gedaan.'

In het jaar waarin we in heel Nederland 75 jaar Vrijheid vieren en gedenken, blijken de verhalen over de tijd van toen nog altijd springlevend, en actueel. Het blijft nodig om na te denken over de keuzes die je maakt, over je houding ten opzichte van je medemens. 'Na de oorlog is zo vaak gezegd: 'Dit nooit weer', en toch zie je het antisemitisme weer groeien, zijn mensen haatdragend naar medemens van buitenlandse afkomst. Ik maak me zorgen over waar we met zijn allen op afstevenen,' aldus Ineke.

'Maar dat zijn de grote lijnen. Waar ik in mijn zoektocht naar Moshe vooral tegenaan ben gelopen, is het verhaal van het individu: hoe komt iemand ertoe om de keuze voor een onderduikkind te maken, om het toch op te nemen, met alle risico's van dien? En ook: hoe verschrikkelijk moet het voor de ouders zijn geweest om hun kind achter te laten, niet wetende wat zou komen? Je kunt je afvragen wie het dapperst was. En met al hun goede bedoelingen: welk effect heeft het gehad op dat tweejarige jochie, die zijn ouders kwijtraakte, die na de oorlog naar een oom en tante werd gebracht die hij nauwelijks kende, en die zelfs gescheiden opgroeide van zijn broer en zus die de oorlog ook overleefd hadden?'

Dat het levenslang is blijven doorwerken, blijkt wel uit het verhaal dat Ineke Kievit van Moshe en zijn familie hoorde, toen ze hem eenmaal gevonden had in Israël en hem opzocht. Het aangaan van verbandingen, van echte relaties, is voor Moshe altijd lastig, zo niet onmogelijk gebleven. Behalve dan bij zijn papegaaien, daar houdt hij onvoorwaardelijk van en zij krijgen zijn liefde wel, zonder grenzen.

De zoektocht van Ineke ging via familieleden, social media en vele archieven. Het leverde iets heel moois op: haar grootouders hebben postuum de Yad Vashem onderscheiding gekregen. Maar ook leverde het een prachtig boek op: 'De papegaaien van Moshe', dat vanaf de derde week van maart overal verkrijgbaar zal zijn.

Uitgever: Nabij Producties
ISBN 9789492055750
176 pagina's
Prijs: €17,50

Colofon

De Huizer Courant 75 jaar Vrijheid is een uitgave van:
Historische Kring Huizen
Achterbaan 82
1271 TZ Huizen
Telefoon: 035-5250223
E-mail: ratel@historischekringhuizen.nl
Redactie: Ewoud Doyer en Klaas Schipper
Eindredactie Janine van der Hulst-Veerman, Schrijven & Redactie

De verspreiding is huis-aan-huis in brievenbussen met een nee-ja sticker
of zonder sticker.
Oplage 18.500

Vormgever en drukker:
Drukkerij J. Bout & Zn.
Ceintuurbaan 32-34
1271 BJ Huizen
Telefoon: 035-5253293
E-mail: info@boutdruk.nl

**75 JAAR
VRJHEID**

Lid worden van de Historische Kring Huizen met kwartaalblad de Ratel en gratis toegang tot diverse leden activiteiten en lezingen kost vanaf €15,- per jaar. Aanmelden kan via secretaris@historischekringhuizen.nl of bellen met secretaris Martin Geers, telnr.: 06-512 92 423

© Copyright: Op de teksten, de foto's en het ontwerp/vormgeving van de Huizer Courant, 75 jaar Vrijheid rust copyright bij de Historische Kring Huizen, Drukkerij J. Bout & Zn. en/of Jady Snel, tenzij anders vermeld. De foto van het koningsgezin is afkomstig van de website van het RVD en volgens hun richtlijnen geplaatst. Voor de overige afbeeldingen hebben we getracht de rechthebbende(n) te achterhalen. Mocht u van mening zijn de rechthebbende van een afbeelding te zijn, dan kunt u zich wenden tot de uitgever. Niets mag op welke wijze dan ook worden overgenomen, verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt zonder toestemming van de uitgever Historische Kring Huizen en/of Drukkerij J. Bout & Zn. en/of Jady Snel.

PERSBERICHT

25 maart 2020

Activiteiten 75 jaar vrijheid afgelast en/of uitgesteld Alle bijeenkomsten en evenementen tot 1 juni verboden

Het besluit van het kabinet om alle bijeenkomsten en evenementen tot 1 juni af te gelasten, heeft ook gevolgen voor de activiteiten rond 75 jaar vrijheid. Alle activiteiten worden uitgesteld of komen te vervallen, met uitzondering van de Historische Courant van Historische Kring Huizen.

“Wel uitstel, geen afstel”

De activiteiten en evenementen die in de steigers stonden voor de komende tijd zijn inmiddels afgelast of uitgesteld. Marianne Vos, secretaris 4 mei comité en verbinder van 75 jaar Vrijheid Huizen: “Het is met pijn in het hart, maar het kan nu niet anders. En dat begrijpt ook iedereen. Veel mensen hebben de afgelopen maanden keihard gewerkt om de activiteiten van de grond te krijgen. Ik weet zeker dat ze dat – wanneer het wel kan – opnieuw gaat lukken. Want we gaan ervan uit dat we op een later moment alsnog op een passende en mooie manier stil kunnen staan bij het feit dat we 75 jaar vrijheid vieren. Via de website www.75jaarvrijheidhuizen.nl kan iedereen op de hoogte blijven van de wijzigingen.”

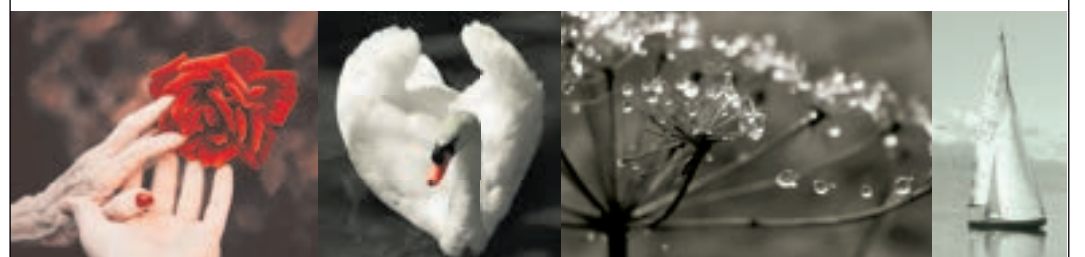

Zoals het er nu uitziet, wordt de remake van de oorspronkelijke 5 mei 1945 Bevrijdingscourant met veel thema's over 75 jaar vrijheid wel uitgebracht. Deze bijzondere Huizer Courant wordt verzorgd door de Historische Kring Huizen en eind april/begin mei verspreid in Huizen. Voor de herdenking op 4 mei worden door het 4 mei comité andere vormen, zoals live streaming onderzocht.

DE GROOT
UITVAART

*Heeft u er weleens aan gedacht
om uw uitvaartwensen
bekend te maken?*

*Vraag vrijblijvend
ons advies voor later.*

Havenstraat 23 - 25 | 1271 AB Huizen
T. 035 52 54 363 | E. info@degrootuitvaart.nl
www.degrootuitvaart.nl

BGNU

75 jaar bevrijding bibliotheek Huizen

't Hooge Nest/ Roxanne van Iperen Ook als e-book

Twee joodse zusjes duiken onder in villa 't Hooge Nest in het Gooi en ondernemen van daaruit actie tegen de Duitse bezetter. 't Hooge Nest is een verhaal over moed, verraad en menselijkheid in barbaarse tijden, en brengt een ongekende geschiedenis met kracht tot leven.

Mijn naam is Selma/ Selma Van de Perre Ook als e-book

Memoires van een joodse vrouw (1922) die tijdens de Tweede Wereldoorlog in het verzet belandde, werd gearresteerd en een verblijf in het concentratiekamp Ravensbrück overleefde. Ze was zeventien toen de Tweede Wereldoorlog uitbrak. Tot dan toe had het feit dat Selma joods was geen grote rol in haar leven gespeeld, maar nu werd het ineens een kwestie van leven en dood. Hoewel ze in 1942 werd opgeroepen om zich te melden voor een werkkamp, wist ze daar onderuit te komen. Ze sloot zich aan bij het verzet: onder de naam Margareta van der Kuit, ofwel Marga, vervalste ze documenten en koerde ze door het hele land. Verscheidene

keren ontsnapte ze aan de nazi's, maar in juli 1944 werd ze verraden en via kamp Vught naar Ravensbrück getransporteerd. Anders dan haar zusje Clara en haar ouders overleefde ze de gruwelen van het kamp. Al die tijd wist niemand dat ze joods was, en niemand kende haar echte naam. Pas na de oorlog durfde ze die weer uit te spreken: Selma.

Veertig herfst/ Nina Willner Ook als e-book

Geschiedenis van vijf vrouwen uit één Duitse familie, die door de opsplitsing van Duitsland in oost en west van elkaar gescheiden raakten. Er wordt een duidelijk beeld geschetst hoe het leven in oorlogstijd voor de Oost-Duitsers is geweest.

De Oorlogsbruid/ Edith Hahn Beer Ook als e-book

(eerder uitgegeven als de Joodse bruid)

Het leven van een Oostenrijks-joodse vrouw die tijdens de Tweede Wereldoorlog trouwt met een Duitse legerofficier om aan de jodenvervolgingen te ontkomen. Heel bijzonder aan dit verhaal zijn de details van de alledaagse gang van zaken die worden verteld.

De rechtvaardigen/ Jan Brokken Ook als e-book

Geschiedenis van de Nederlandse diplomaat Jan Zwartendijk (1896-1976) die als consul in Litouwen tijdens de Tweede Wereldoorlog talrijke joden het leven redde door visa uit te schrijven voor Curaçao. Een meeslepend epos, waarin een treffend beeld wordt geschetst van een wanhopige tijd.

Een schitterend vergeten leven De eeuw van Frieda Belinfante/ Toni Boumans Ook als e-book

Biografie van celliste, dirigente en docente Frieda Belinfante (1904-1995), waarin ook wordt ingegaan op haar positie als vrouw, lesbienne en haar rol in het verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog. Ze was een van de drijvende krachten achter de aanslag op het Amsterdamse bevolkingsregister in 1943. Na de oorlog vertrok ze, volkomen ontgoocheld, naar Amerika, om nooit meer in

Nederland terug te keren. De prachtige carrière die ze in de Verenigde Staten had, is in Nederland onopgemerkt gebleven. Maar in dit boek wordt ze eindelijk uit de schaduw getrokken en in het volle licht geplaatst. En terecht want ze behoort tot de groten van Nederland.

Oorlog en vriendschap/ Dolf Verroen vanaf 10 jaar

Het is voor Joop (11) meteen duidelijk: Kees en hij worden vrienden. Voor altijd. Maar er is oorlog en Joop ontdekt al snel dat er weinig voor altijd is.

Paolo's oorlog/ Shirley Hughes vanaf 12 jaar

Italië, 1944. Paolo (13) raakt betrokken bij het verzet tegen de Duitse bezetter. Zijn moeder neemt geallieerde soldaten in huis. Als Paolo hen naar een andere schuilplek moet brengen, gaat het mis. Al snel volgen er huiszoekingen en bedreigingen.

Kiezen in de oorlog/ Marte Jongbloed vanaf 13 jaar - als e-book

Wat gebeurde er nu eigenlijk in de Tweede Wereldoorlog? 'Kiezen in de oorlog' is een spannend verhaal dat de hele oorlogsperiode van begin 1940 tot na de bevrijding beslaat. Hoe was het om jong te zijn tijdens de bezetting? Wat betekende het om lid te zijn van de Jeugdstorm of in een NSB-gezin op te groeien? Hoe gevaarlijk was het om in het verzet te gaan? Waarom vielen er nog zoveel doden in die laatste

oorlogswinter? Dit boek geeft antwoord op veel van deze vragen en kan daarom ook een waardevolle aanvulling zijn op de geschiedenislessen op school.

Oorlogswinter/ Jan Terlouw vanaf 13 jaar-

ook als luisterboek verteld door Jan Terlouw en als dvd

In de Tweede Wereldoorlog raakt Michiel (16) onverwachts betrokken bij het verzet en ervaart hoeveel angst, onzekerheid en moeilijkheden dit met zich meebrengt. Vanaf ca. 13 jaar.

Het luik in de keuken

door Pia van der Molen

Het is 1944. Mijn ouders, mijn baby-broertje en ik woonden op de Haardstedelaan 8 in Huizen. Ik zal een jaar of vier geweest zijn en zat in de keuken op een rookstoel, want mijn beide benen waren verbrand. Mijn moeder was met een teil kokend water uitgegleden over een keukenmatje en omdat ik op de keukenvloer zat te spelen kreeg ik het water over mijn benen heen. Mijn moeder dacht goed te doen, zette mij met mijn benen onder de kraan in de gootsteen en trok mijn kniekousjes uit. Met de kousjes kwam ook mijn huid mee, wat voor mijn moeder natuurlijk vreselijk moet zijn geweest. Ik herinner me dat mijn moeder mij in de kinderwagen zette en met mij naar dokter Obbink op de Lindenlaan rende. Pijn herinner ik me niet. Wel de reuk als het verband er af moest om te worden ververst. Lange

tijd kon ik niet lopen en had een speciale plek in de keuken. Op de rookstoel. Met mijn benen recht vooruit. Op een krukje.

Ik herinner me dat op een ochtend mijn opa Van der Molen aan de deur kwam. Hij vertelde dat hij gehoord had dat de Duitsers mijn vader zochten. Ik zie nog steeds dat mijn moeder het kleed op de keukenvloer terugslaat, dat zij een luik openmaakt, dat mijn vader in dat luik verdwijnt, dat mijn moeder het kleed weer terug legt en dat zij mij, zittend op de rookstoel, op het kleed zet. Precies op de plek waaronder het luik zit waarin mijn vader is ‘verdwenen.’

Nog geen minuut later kwamen de Duitsers met geweld binnen. Door de voordeur en door de achterdeur. Ze duwden mijn moeder opzij, geweren in de aanslag. Ze waren ruw en intimiderend. Haalden dingen overhoop. Toen zagen ze mij zitten en kwamen op mij af. Geweren recht vooruit. Eén van hen vroeg aan mij: “Wo ist dein Vati?”

Omdat mijn vader en ook mijn moeder verzetswerk deden, spullen van een Joodse fotograaf op zolder hadden, en af en toe ook onderduikers verborgen, had mijn moeder wel voorzien dat een Duitse inval zou kunnen gebeuren. Dus had ik van haar geleerd dat ik dan moest zeggen: “Mein Vati ist in Deutschland.” En dat was wat ik ook antwoordde: “Mein Vati ist in Deutschland”. Maar het geduw en geschreeuw hield niet op, het werd erger. Ook schoten de Duitsers hier en daar in de keukenvloer. Daar werd ik wel bang van.

Toen vroegen ze aan mijn moeder wat ik toch aan mijn benen had. “Ja”, zei mijn moeder toen, “mijn kind heeft open tbc aan haar benen.” Dat was ongetwijfeld het beste antwoord dat ze had kunnen geven, want Duitsers waren als de dood voor besmettelijke ziekten. Ze vlogen als een speer het huis uit. En ze zijn nooit meer teruggekomen! Nu, vele jaren later, als de herinneringen aan die inval weer boven komen, denk ik dat mijn moeder op dat beslissende moment duizend doden

moet zijn gestorven. Zij had mij dan wel geleerd dat ene zinnetje in het Duits te zeggen, maar zij wist natuurlijk niet of ik dat in die hectische intimiderende situatie van de Duitse inval ook zou antwoorden. Helemaal omdat ik kort daarvoor mijn vader had zien verdwijnen in dat keukenluik. Gelukkig zei ik het wel: “Mein Vati ist in Deutschland”.

Het heeft zo moeten zijn. Want juist omdat mijn vader precies onder mijn stoel verborgen zat, hebben de Duitsers hem gelukkig niet geraakt met hun schoten. Je zou kunnen zeggen dat ik het leven van mijn vader heb gered. Misschien wel daarom had mijn vader, toen hij als vrijwilliger in 1946 naar Nederlands-Indië vertrok, mijn naam met witte verf op zijn helm geschilderd. Om hem ook daar te beschermen. Wie zal het zeggen...

Video

Een video over het luik in de keuken naast een heleboel andere verhalen en video's is te zien op de website www.oorlogsverhalen.com van de Stichting Oorlogsverhalen. Er staan er inmiddels meer dan 150 op. De meesten met een film-reportage en een helder geschreven verhaal van betrokkenen.

't Hooge Nest

Op de site staan inmiddels drie oorlogsverhalen

uit Huizen: die van Pia en haar vader Pieter van der Molen en het verhaal over de familie Brilleslijper die ondergedoken zaten in 't Hooge Nest aan de Driftweg op de grens van Naarden en Huizen. Ze zijn op de website te vinden op hun achternamen.

Unieke verhalen

De Stichting Oorlogsverhalen is het grootste voor iedereen toegankelijke openbare videoarchief van Nederlandse oorlogsverhalen. Makkelijk te vinden op naam, op thema en op land. Stichtingsvoorzitter en oud-Minister van Defensie Hans Hillen verwoordt het zo: “Oorlog kent vele gezichten: moed, kameraadschap, angst en verlies. Stichting Oorlogsverhalen geeft oorlog een gezicht. Met verhalen van ooggetuigen, overlevenden, slachtoffers en nabestaanden. Elk verhaal is uniek. Samen geven ze een beeld van de impact van oorlog op ons leven.”

Onafhankelijk

De Stichting Oorlogsverhalen is onafhankelijk en niet-gesubsidieerd en heeft de ANBI-status. Ze bestaat dankzij giften en donaties van particulieren en bedrijven. Hoe u donateur kunt worden is te vinden op <https://oorlogsverhalen.com/word-donateur/> Als u uw oorlogsverhaal of dat van een familielid wilt vertellen dan kunt u zich aanmelden op info@oorlogsverhalen.com volgende link: <https://oorlogsverhalen.com/oorlogsverhalen/pia-van-der-molen/>

Bertus, Drikus en Janus

Goeëiemarrëgen mannen. Wat zitten julie daer bolletjies te zitten. En nog wel zoë'n ainde uit mekaar. Hemmen jelui ruzie?

Neejen Janus. Jij weten toch oëk wel dat je ofstangd móttén houwen van mekaar. En wel aarhallëve meter. Da's teugen de Corona. Dee virussen binnen net vlooiën. Dee springen over van mins óp mins. Mar as je véër genógd van mekaar of zitten, dan halen ze 't nijt.

Dat ka-jij nou wel zeggen Drikus, mar as tie nou wijnd mie het, halen ze 't dan ók nijt? Ik weet 't nog nijt zoë net, dus ik blijf mar een flink ainde bij jelui uit de buurt.

Hij jij nog wat aarst te vertellen Bertus, behallëve over Corona?

Nou neejen, of aigelijk ja. Ik vul m'n aigen zoë in de warre. 't Binnen zukke rare tijen. Ik rie bijvurbéëld vurrige week óp huis óp an in 't dónker. D'r was gien kip te zien óp straet. Nou zie je dee aarst ók nijt, mar je zaggen oëk gien minsen. En too kreeg ik zoë'n “ünheimisch” gevøl. Ik docht too inéénzen, zoë móttén de minsen in de oorlog d'r aigen oëk ëvøld hemmen. Dat heette too spertijd. Mar too móggen ze nijt naer buiten. En dee je dat wel, dan leup je de kans óm ópëpakt of dooëdëscheuten te wurren. Zoë arg is 't hier gelukkig nijt.

Ja mannen, ik denk dat as dat virus aindelijk overwunnen is, dat we dan een dubbele bevrijding gaen viëren. De aller belangrijkste is netuurlijk 75 jaar bevrijding en oëk gien Corona meer. Wat zal dat een feest wurren. Ik verheug me d'r nou al óp. Mar kwam, ik gae mar weer óp huis óp an. Aju hoor.

Van Boutum

Feest

Vlak na de bevrijding was er feest

De bevrijders reden door Huizen

*Door heel Huizen
werd feest gevierd*

foto 1. Op bezoek bij de bevrijders. Midden: Cor de Braal, rechts: Henk van der Hart

foto 2. Canadese bevrijders bij het voormalig gemeentehuis aan de Naarderstraat.

foto 3. Ceintuurbaan, bevrijdingsoptocht 5 mei 1945. Rechts de rails van de Gooische Stoomtram

foto 4. Bevrijdingsoptocht met kinderen bij het oude gemeentehuis aan de Naarderstraat.

foto 5. Bevrijdingsfeest in de Zuiderbuurt. Zo'n 450 kinderen deden mee aan de spelletjes die georganiseerd waren door 'Buurtvereniging Zuid'. Deze kinderen zijn verkleed als kabouters.

Het gezicht van...

Naast oorlogsverhalen, besteden we ieder jaar in een rubriek aandacht aan oorlogsslachtoffers verzorgd door het 4 mei Comité Huizen.

Langs de Randweg in Huizen staat een oorlogsmonument dat is opgericht ter nagedachtenis aan de drie medeburgers Jacob Brands, Klaas Snel en Arie de Waal en die op 28 september 1944 door de bezetter zijn gefusilleerd. De tekst op het monument:

*Hier ter plaatse werden
op 28 sept. 1944
des morgens om 9 uur
door de
Duitschers doodgeschoten*

*Jacob Brands
Klaas Snel
Arie de Waal*

*Zij vielen voor hun
Vaderland*

Tijdens de herdenking op 4 mei 2018 werd onderstaande tekst door Donald de Marcas, ((joods) Huizer ingezetene, voormalig nieuwslezer en hoorspelacteur, voorgelezen:

Gezicht 3

In de loop van augustus 1944 krijgt Paul de Vries, leider van het verzet hier in Huizen, opdracht een plan te maken de PHOHI-zenders in handen te krijgen.

Verzetsleider De Vries schrijft:

‘Ik verzocht daarom de agent van politie Arie de Waal, mijn meest toegewijde medewerker, eens poolshoogte te nemen en te zien of de situatie bij de Duitsers zodanig was, dat door omkoping of list, de zenders in onze handen konden komen.’

Na een paar weken meldt De Waal dat hij in contact met de Commandant van de zenders is gekomen. Deze man, een Duitser, is al een paar jaar ingekwartierd bij fietsenmaker Jakob Brands. Samen luisteren ze naar de Engelse radio en de Commandant laat zich altijd zeer antinazi uit.

Verzetsleider De Vries schrijft:

‘Om kort te gaan, men vertrouwde hem volkomen.’

De Commandant wil het verzet wel helpen. In ruil daarvoor wil hij na de oorlog officieel Nederlander worden. Het klinkt allemaal heel simpel. Maar wat u niet mag vergeten is dat het inmiddels september 1944 is en dat de Slag om Arnhem in volle gang is. De geallieerden lijken aan de winnende hand en het is niet uitgesloten dat de Commandant van de zenders zich wil indekken tegen een naderende Duitse nederlaag.

Naast De Waal en Brands is Klaas Snel de derde man in het complot. Snel heeft een timmerfabriek die uitkijkt op de zenders. Hier vinden de onderhandelingen plaats. Een paar dagen zijn er geen ontwikkelingen en de Commandant dringt aan op meer daadkracht bij het Huizer drietal. Hij begint De Waal te stalken, zouden we nu zeggen. De Vries, de leider van het verzet in Huizen, vertrouwt het niet en geeft Arie de Waal de raad het contact met deze drammerende Duitser te verbreken. Arie de Waal weigert omdat hij de Commandant vertrouwt. Ten onrechte zal al snel blijken.

Inmiddels hebben de geallieerden de slag bij Arnhem verloren. Nu is de kans op een snel einde van de oorlog verkeken.

Verzetsleider De Vries schrijft na de oorlog:

‘Een paar dagen later kwam De Waal zeer nerveus bij ons en zei van een Duitse soldaat vernomen te hebben, dat toen hij op wacht stond, de Commandant het volgende tegen hem had gezegd: “Ik ga naar Bussum om de Ortscommandant te waarschuwen, want ze willen de zenders overvallen.”

De Vries adviseert Arie de Waal om onder te duiken, maar hij weigert. Sterker nog; hij gaat naar de Commandant en vraagt hem op de man af of hij de zaak heeft verraden. Deze ontkent.

Verzetsleider De Vries schrijft:

‘Ik dring er bij De Waal op aan van het toneel te verdwijnen daar wij de toestand hoogst gevaarlijk voor hem vonden. De Waal deelde onze mening niet daar hij een groot vertrouwen in de Commandant had.’

Dit gesprek had plaats op 27 september om 1 uur in de middag. Dien zelfde middag om 5 uur werd ik gewaarschuwd dat De Waal, Brands en Snel gearresteerd waren.’

Het drietal wordt de dag erop, zonder enige vorm van proces, gefusilleerd bij de steenfabriek. Naar verluidt met het gezicht naar de zenders.

Philips Omroep Holland-Indië (PHOHI) is opgericht in 1927. Het is de eerste radiozender die vanuit Nederland Koloniën kan bereiken. Men hoopt dat deze radioverbinding na de oorlog weer in gebruik genomen kan worden.

Dochter van Klaas Snel

De dochter van Klaas Snel, mevrouw Muts-Snel, schreef de redactie van De Ratel wat er nadien gebeurde:

‘Na de fusillade op 28 september 1944 van mijn vader de heer Klaas Snel en de heren Jaap Brands en Arie de Waal, moesten wij binnen 6 weken ook uit ons huis Eemnesserweg 60 en uit de Timmerfabriek Eemnesserweg 64. We konden bij een broer van mijn moeder en zijn vrouw, de fam. J.H. van Hees, komen. Ook Opa Snel ging mee. We hebben daar tot 31 december 1944 gewoond, de meubels waren opgeslagen.

Toen kreeg mijn moeder via Makelaar van den Born de woning aan Populierenlaantje 4. De bewoners waren naar Amsterdam bij hun bedrijf. Tot drie keer toe kwam er ‘s avonds een Duitse militair om te vertellen, dat er een houtbewerkingsmachine was meegenomen.

Na de bevrijding op 5 mei 1945 wilde mijn moeder heel snel in de fabriek kijken. Ze zocht contact met de heer van Wiefferen en binnen één week konden we erheen. We moesten vanaf het machinegebouw erheen lopen, allemaal tussen vlaggetjes door; want er lag nog veel munitie in de grond verborgen. Dat is later door Duitse militairen opgeruimd.

De motor van mijn vader stond ook in het machinegebouw. Een Douglas. Die had een aantal jaren in de grond verborgen gezeten.

Maandag 7 mei werden we uitgenodigd door de B.S. (Binnenlandse Strijdkrachten) om naar de Oude Begraafplaats te komen. Daar stonden acht of tien mannen in een blauw overal met geweren in de aanslag en losten een eresaluut voor de drie gevallen. Of er een toespraak is gehouden en of er nog meer mensen waren, kan ik me niet herinneren. Ik schrok heel erg van dat schieten. Ondertussen hoorde je feestmuziek vanuit de muziektent komen. Maar bij ons begon het eigenlijke rouwen nu pas.

In De Ratel van mei komt een uitgebreider verslag van mevrouw Muts-Snel.

Klaas Snel

Arie de Waal

Jacob Brands

Oproep bij de foto's van Lies Schaap

In de voormalige Huizer Courant verscheen elke week een pagina met foto's van Oud Huizen in Beeld, vaak met de oproep of men iemand herkende. Als een ode daaraan, daarom ook in deze krant oude foto's met een oproep of men iemand herkent.

Deze drie foto's hieronder waren eigendom van Jaantje Rebel 1906 - 1995 (later gehuwd geweest met de vader van Lies Schaap, tweede huwelijk). Lies Schaap herkent op de eerste twee foto's alleen Jaantje Rebel, die waarschijnlijk genomen zijn op een bruiloft en/of familiefeest van iemand uit haar vroegere vriendenkring omstreeks 1930.

Op de derde foto een uitje met de zangvereniging 'Asaf', waar Jaantje Rebel vele jaren lid

van was, en/of het was een concours. Zij staat als zesde van rechts, met oorijzermuts op en draagt een soort corsage. De anderen hebben een kaartje met de tekst '1ste prijs' opgespeld, maar geen bloemetje. Boven hun hoofden is een vaandel te zien. Namen die wel bekend zijn op de derde foto: zesde van links staand: Klaas Moll, achtste van links Neel Schaap-Kos, tiende van links Jacob Schaap Jzn.

Zijn er lezers die de mensen hierop nog herkennen? Zo ja, dan kunt u dat doorgeven aan de HKH via ratel@historishekringhuizen.nl of bellen met Janine van der Hulst-Veerman 06 543 11 748

Jaantje Rebel, een bruiloft misschien.

1930 Jaantje Rebel met o.a. Dirk Zwart, middenvoor.

Jaantje Rebel, een uitje met zangvereniging 'Asaf'.

In elke Ratel staat een krantenknipselpagina met oude advertenties van bedrijven. Ons leek het daarom leuk om in plaats van een knipselpagina, de pagina te publiceren zoals te zien was op de achterkant van de bevrijdingskrant van 5 mei 1945.

NU nog kunnen wij U ten deele bedienen maar **BINNEN ZEER KORTEN TIJD** weer **VOLOP** zoals men van ons gewend is
fa J. Hoogvorst
Kerkstraat 22

Administratiekantoor
E. v. Eysden
Nw. Kerklaan 3

Voor, tijdens en na den
- oorlog -
P. Honing
UW slager
Rund-, Kalfs- en Varkensslagerij
Magdaleenweg 9 - Telefoon 301

RIJWIELEN?
Wij hopen U spoedig van het nieuwste te kunnen voorzien
Ook voor reparatie's en banden
G. van Vliet
VIJFHOKSTRAAT 28

BOEKHANDEL
„FLEVO“
G. LOTS-BAKKER
Voorbaan 35 - Telefoon 309

Leesbibliotheek
C. SCHIPPER
Vleeschhouwerij
Kerkstraat 13 - Telef. 380
Ook nu weer Uw adres

Gebr. SNEL
Ceintuurbaan 14-16 - Tel. 336
Diverse Groenten-
Bloemenzaden en Planten
Aan uw adres
jonger en ouder personeel gevraagd

OOK NU blijft Uw adres voor
het inrichten van Uw woning
Reparatiën aan Bedden, Loopers,
gestoffeerde Meubelen, enz., enz.
bij **J. Veerman's**
Complete Meubilerij
Havenstraat 3 - Telefoon 228

DROGISTERIJ
K. van Amstel
APOTH. ASSIST.
1 - Telef. 661

Uw adres voor de toekomst
Uw adres voor Klompen,
Klomp schoenen, enz.
F. KROON
Klomp maker - Voorbaan 30

Luxe bakkerij
Jac. Rebel
Oranje Weeshuisstraat 31
Telefoon 491

Rijwielhandel
Wed. J. BRANDS
Beemsterboerstraat 11 - Tel. 554
Ook nu Uw adres
Beleefd aanbevelend

Wij bedienen U weer!
M. Smeenk's
Koffiehuis
Achterbaan 2 - Achterbaan 2

Model Brood-, en Banketbakkerij
„DE KAMPIOEN“
Nieuwe Kerklaan 8 - Telefoon 372
Beleefd aanbevelend, **C. HENDRIKS**

DROGISTERIJ ZONNEHOEK
firma Bochove ASSIST.-APOTH.
HUIZEN N.H. - TELEFOON 362

VAN SCHAICK
Commestibles en delicatessenhandel
„voor betere waar en fijnere smaak“
Havenstraat 5A - Telefoon 596

Huizen's Groentenhall
Lindenlaan 16a - Telefoon 565
Doet zijn best zijn klanten
weer voor-oorlogs te bedienen

Men hoort nu nog steeds:
„Wat een bof hebben wij in die oorlogsjaren
gehad met de kleding van **COEN REBEL**“
Altijd even netjes. Wij hopen U spoedig weer evengoed te bedienen
Kleermakerij COEN REBEL & Zn.
Heerenconfectie en mode-artikelen

Heropening
onzer zaak op 6 JUNI a.s.
Uw adres voor aardappelen, groenten en fruit
I. KOS - Kerkstraat 36 - Telefoon 592
Nu Nederland weer vrij is
voor **RADIO en ELECTRA**
naar **RADIO SCHELTIS**
Lindenlaan 21 - Telefoon 544

**MAKELAAR, BOUW EN
WONINGBUREAU**
hypotheken, assurantien
taxateur
H. v.d. BORN, HUIZEN NH
ceintuurbaan 23 telef 310
ged. beëdigd makelaar

A. VAN HATTUM
Rund-, Kalfs en Varkensslagerij
Nog steeds
Uw slager!
Achterbaan 24 - Telefoon 350

Bij WIK
in de tent
het meest en het best
Hellingstraat 5

GARAGE v. VLIET

Modern reparatie-bedrijf voor
Auto's, Rijwielen en Motoren
VIJFHOKSTR. 28 TELF. 490 HUIZEN (NH)

Adverteert in De Huizer Courant

Je adres
H. Kruyning
Dahliastraat 2 - Telefoon 379
We hopen U weer
spoedig te bedienen

Fa. G. de Lange
Manufacturen, Tricotages
Heeren- en Kinderkleding
Havenstraat - Telefoon 381
In verleden, heden en toekomst

UW ADRES

Wed. J. BOOR
Bloemenmagazijn en zaadhandel
Lindenlaan 62
Alle soorten Snijbloemen
en potplanten

Het adres voor
Levensmiddelen
Tabak en Sigaren
is: **J. v. Amstel**
Havenstraat 32

Huizen's IJzerhandel Vos
Middenweg 21
Telefoon 487
Handel in ijzerwaren
gereedschappen en
huishoudelijke artikelen

Boek- en Papierhandel
J. Frielin
Huizer Leesbibliotheek
was en blijft
steeds Uw adres
Havenstraat 14 - Telefoon 397

Voorheen
Kwaliteit was mijn reclame
H. Schaap
Brood- en Banketbakkerij
Havenstraat 2 - Telefoon 284
Thans
Kwaliteit is mijn reclame

TAXI? TAXI?
De moffen zijn er van door
Maar zonder mijn wagen
Wij geven weer spoedig gehoor
Als U om een ritje komt vragen
G. VAN VLIET
Vijfhokstraat 28

G. KROON
Rijwielen - Radio
Meubelen
Ceintuurbaan 26 - Telefoon 261

Slagerij
J. VANDER ROEST
Prinses Julianastraat 47
Telefoon 351
Als altijd bovenaan!

Ook in vredestd
Wed. A. MOL's
Kruideniersbedrijf
het vertrouwde adres
Lindenlaan 48 - Telefoon 294

Daar zijn we weer!

Gez. KEIJER
Levensmiddelenbedrijf
Middenweg 23
Het blijvend
aangewezen adres!

Gebr. SNEL
Ceintuurbaan 14-16 - Tel. 336
Naar aanvoer
Bloemen en
PLANTEN

Eet Kruimer's
Roggebrood
zoowel in oorlogs- als in
vredestijd
Hellingstraat 14

Dames!!
Wij kunnen U nog bedienen
als voor den oorlog
Permanent, Wasschen, Watergolf
W. de Bruin, Achterbaan 10
(Gedipl. Permanenteur)

Als van ouds
het vertrouwde adres
Aannemersbedrijf en
Makelaarskantoor

J. A. BOS
Beemsterboerstraat 16 - Telefoon 465

De Amsterdamsche
Manufacturenwinkel
biedt U het beste
tegen de laagste prijzen
Dahliastraat 20 - Telefoon 539

De oorlog is voorbij
Dus nu naar Van Proosdij
Beleefd aanbevelend
Rund-, Kalfs- en Varkensslagerij
Annex fijne Vleeschwaren
Lindenlaan 35 - Telefoon 365

DROGISTERIJ
K. BRANDS
Verband- en Verplegings-
artikelen - Drogerijen
Chemicaliën - Glas en Verwaren
Dorpsplein - Telef. 319

H. KEIJER
Groenten-, Aardappelen- en
Fruithandelaar
Plaveenscheweg 32
Aardappelen, verse groenten
en fruit naar aanvoer

Heeren- en Kinderconfectie
Mode-artikelen
Kleding naar maat
P. Bunschoten
Kleermakerij
Voorbaan 33 - Telefoon 559

F. Savert - Slagerij
Lindenlaan 56
Telefoon 303

Als altijd bedienen wij
U naar vermogen!